YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

24 päivänä helmikuuta 2000 *

Asiassa T-145/98,

ADT Projekt Gesellschaft der Arbeitsgemeinschaft Deutscher Tierzüchter mbH, kotipaikka Bonn (Saksa), edustajanaan asianajaja A. Hansen, Bienenbüttel, Uelzener Straße 8, Bienenbüttel (Saksa),

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja M.-J. Jonczy ja oikeudellisen yksikön virkamies B. Brandtner, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

jossa kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan hankkeen FD RUS 9603 (The Russian Federation: Adapting Russian Beef and Dairy Farming to Restructuring) osalta tehdyn komission päätöksen, jolla komissio on päättänyt olla tekemättä hankkeen toteuttamisesta sopimusta kantajan kanssa, sekä korvausta vahingosta, joka sille on aiheutunut komission menettelyn johdosta,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit J. Azizi ja M. Jaeger,

kirjaaja: H. Jung,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.10.1999 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Komissio ja Venäjän maataloustiedeakatemia ovat sopineet Euroopan yhteisön ja Venäjän välisen yhteistyön osalta, että Tacis-ohjelman puitteissa, jota säännellään

avun toimittamisesta uusille itsenäisille valtioille ja Mongolialle niiden talouden uudistamiseksi ja elvyttämiseksi 25 päivänä kesäkuuta 1996 annetussa neuvoston asetuksessa (Euratom, EY) N:o 1279/96 (EYVL L 165, s. 1; jäljempänä Tacis-asetus), pannaan täytäntöön hanke, joka koskee maito- ja lihakarja-alan kehittämistä ja rakennemuutosta Venäjällä ja joka kulkee nimellä "The Russian Federation: Adapting Russian Beef and Dairy Farming to Restructuring" ja jonka viitteenä on FD RUS 9603.

2 Tacis-asetuksen 6 ja 7 artiklassa sekä sen liitteessä III täsmennetään Tacis-ohjelman yhteydessä erityisesti rajoitettujen tarjouspyyntöjen perusteella tehtäviä sopimuksia koskevat edellytykset.

3 Lisäksi on olemassa "Tarjouspyyntöjä ja Phare/Tacis-rahastosta rahoitettujen palvelusopimusten tekemistä koskevat yleiset säännöt" (jäljempänä yleiset säännöt).

4 Näiden yleisten sääntöjen 12 artikla kuului tosiseikkojen tapahtuma-aikaan seuraavasti:

"REILU KILPAILU

1. Luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt, jotka ovat osallistuneet tarjouspyynnön kohteena olevan hankkeen sopimusehtojen laatimiseen tai muulla tavoin myötävaikuttaneet sopimuksen puitteissa toteutettavan toiminnan määrittelemiseen, eivät saa osallistua tarjouskilpailuun, olivatpa nämä tarjouksentekijöitä, konsortion jäseniä, alihankkijoita tai tarjouksentekijän palveluksessa olevia työntekijöitä.

2. Jos joku edellä mainituista henkilöistä kuitenkin osallistuu tarjouskilpailuun, hankintaviranomainen hylkää tämän tarjouksen.

3. Sopimuksen allekirjoittamista seuraavien kuuden kuukauden kuluessa tarjouskilpailun voittaja ei saa ottaa palvelukseensa missään muodossa niitä luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka ovat osallistuneet tarjouspyynnön kohteena olevan hankkeen sopimusehtojen laatimiseen tai muulla tavoin myötävaikuttaneet sopimuksen puitteissa toteutettavan toiminnan määrittelemiseen.

4. Kukaan tarjouksentekijöistä tai niiden työntekijöistä taikka kukaan muu henkilö, jolla on jokin yhteys tarjouksentekijään tarjouksen osalta, ei saa osallistua kyseisen tarjouksen arviointiin.

5. Kun sopimuspuoli allekirjoittaa sopimuksen sellaisen tarjouksentekijän kanssa, joka on rikkonut 1, 3 tai 4 kohtaa, se voi purkaa sopimuksen välittömin oikeusvaikutuksin."

5 Näiden yleisten sääntöjen 23 artiklassa määrättiin tosiseikkojen tapahtuma-aikaan seuraavaa:

"TIEDOKSIANTO HYLÄTTYJEN TARJOUSTEN TEKIJÖILLE

1. Tarjouspyyntömenettelyn päätyttyä niille tarjouksentekijöille, joiden tarjousta ei ole hyväksytty, ilmoitetaan kirjallisesti tarjouksen hylkäämisen perusteet sekä tarjouskilpailun voittaja.

2. Tarjouksentekijä voi vakavasta syystä esittää hankintaviranomaiselle perustellun pyynnön tarjouksensa uudelleentutkimisesta. Hankintaviranomainen antaa tälle kirjallisesti perustellun vastauksen."

6 Yleisten sääntöjen 24 artiklassa määrättiin tosiseikkojen tapahtuma-aikaan seuraavaa:

"TARJOUSPYYNTÖMENETTELYN PERUUTTAMINEN

1. Hankintaviranomainen voi ennen sopimuksen tekemistä missä vaiheessa sopimusmenettelyä tahansa keskeyttää tai peruuttaa tarjouspyyntömenettelyn taikka määrätä, että menettely aloitetaan uudelleen tarvittaessa muilla ehdoilla, joutumatta tästä vastuuseen tarjouksentekijöihin nähden.

2. Tarjouspyyntömenettely voidaan keskeyttää tai peruuttaa etenkin seuraavissa tapauksissa:

a) mikään tarjous ei täytä sopimuksen tekemiselle asetettuja ehtoja;

b) jokin hankkeen taloudellisista tai teknisistä yksityiskohdista on muuttunut huomattavasti;

c) palvelun voi yksinoikeuksien suojaamiseksi tarjota vain määrätty yritys;

d) menettelyn tavanomainen toteuttaminen on mahdotonta poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi;

e) kaikissa saaduissa tarjouksissa ylitetään sopimukselle varatut määrärahat;

f) saadut tarjoukset sisältävät vakavia lainvastaisuuksia, jotka häiritsevät markkinoiden tavanomaista toimintaa;

g) kilpailua ei ole esiintynyt;

h) hanke on peruutettu;

i) reilun kilpailun edellytyksiä ei ole noudatettu.

3. Peruutettaessa tarjouspyyntömenettely hankintaviranomaisen on ilmoitettava siitä tarjouksentekijöille, joilla ei ole oikeutta korvaukseen."

7 Näiden yleisten sääntöjen 25 artiklan 1 ja 3 kohdassa, sellaisena kuin niitä sovellettiin tosiseikkojen tapahtuma-aikaan, todetaan seuraavaa:

"TARJOUSKILPAILUN RATKAISEMINEN

1. Hankintaviranomainen voi, tarvittaessa sen jälkeen kun asiaa on selvitetty neuvotteluissa tai kokouksissa, tehdä sopimuksen sen tarjouksentekijän tai niiden tarjouksentekijöiden kanssa, jonka tarjous tai joiden tarjoukset on katsottu taloudellisesti edullisimmiksi.

— —

3. Sopimus katsotaan tehdyksi, kun molemmat osapuolet ovat allekirjoittaneet sen."

Kanteen perustana olevat tosiseikat

8 Annettuaan joulukuussa 1996 yleisen ilmoituksen hankkeesta FD RUS 9603 komissio julkaisi 7.2.1997 rajoitetun tarjouspyyntöilmoituksen *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* numerolla RU96010401.

9 Kantaja pyysi 11.2.1997 komissiolta, että se kirjattaisiin tämän tarjouspyynnön rajoitettuun luetteloon.

10 Komissio hyväksyi 13.3.1997 kantajan niiden yhdeksän ehdokkaan joukkoon, joille annettiin oikeus tehdä tarjous kyseisestä hankkeesta.

11 Tarjouspyynnön asiakirjat toimitettiin 14.4.1997 niille yhdeksälle ehdokkaalle, jotka oli hyväksytty rajoitettuun luetteloon.

12 Kantaja toimitti 16.6.1997 tarjouksensa komissiolle.

13 Arviointikomitea, jonka muodostivat sen puheenjohtaja Daniilidis, komission edustajat Portier ja Whiley, riippumattomat asiantuntijat Van de Walle ja Scheper sekä hankkeen edunsaajan edustaja Cherekaev, kuuli 9.7. ja 10.7.1997 kahdeksaa tarjouksen tehnyttä ehdokasta.

14 Komissio pyysi 23.9.1997 kantajaa pidentämään tarjouksensa voimassaoloaikaa 60 päivällä odottamattoman viivästymisen vuoksi.

15 Komissio ilmoitti 1.10.1997 kantajalle, että se oli kiinnostunut tämän tarjouksesta, mutta toivoi joitakin sen teknisiä seikkoja täsmennettävän.

16 Kantaja toimitti 14.10.1997 nämä täsmennykset komissiolle.

17 Kantaja ihmetteli 6.11.1997 sitä, ettei komissio ollut reagoinut sen 14.10. lähettämään kirjeeseen, ja tiedusteli siltä hanketta FD RUS 9603 koskevan tarjouskilpailun etenemisestä.

18 Komissio vetosi 11.12.1997 vielä kerran odottamattomaan viivästymiseen ja pyysi kantajaa jatkamaan tarjouksensa voimassaoloaikaa uudella 60 päivän määräajalla.

19 Komissio ilmoitti 7.1.1998 kantajalle, että tarjousten arvioinnissa ilmenneiden ongelmien vuoksi se oli päättänyt tehdä uuden arvioinnin. Vaikka hankkeen toteuttamisesta vastaavan ryhmän kokoonpanoon saatettiin tehdä muutoksia, mitään muuta tarjouksen teknistä osaa ei ollut lupa muuttaa. Uudet ehdotukset oli toimitettava komissiolle ennen 26.1.1998 viitenä kappaleena. Ne olivat voimassa 120 päivää uudistetun tarjouksen vastaanottamisesta. Kantajaa kehotettiin ilmoittamaan tämän uuden arviointimenettelyn hyväksymisestä, jos se aikoi osallistua siihen.

20 Komissio arvosteli 8.1.1998 Cherekaevia siitä, että hän oli antanut epätavallisia pistemääriä 9.7. ja 10.7.1997 järjestetyssä arviointimenettelyssä. Se pyysi häntä myös huolehtimaan suunniteltua uutta arviointimenettelyä varten Venäjän maataloustiedeakatemian toisen edustajan nimeämisestä.

21 Komissio ilmoitti 9.1.1998 kantajalle, että tarjousten arviointia koskevat kuulemistilaisuudet järjestetään 4.3. ja 5.3.1998 ja että sille lähetetään virallinen kutsu 26.1.1998 jälkeen.

22 Kantaja ilmoitti 22.1.1998 komissiolle hyväksyvänsä ehdotetun menettelyn tarjousten uutta arviointia varten.

23 Se esitti 26.1.1998 tarjouksensa uutta arviointia varten.

24 Komitea, jonka jäseninä olivat sen puheenjohtaja Kjellström, komission edustajat Portier ja Wiesner, riippumattomat asiantuntijat Risopoulos ja Macartney sekä hankkeen edunsaajan edustaja Strekosov, kuuli 4.3. ja 5.3.1998 niitä seitsemää tarjouksentekijää, jotka olivat ilmoittaneet haluavansa osallistua uuteen arviointimenettelyyn.

25 Kantaja pyysi 9.4.1998 komissiota harkitsemaan uudelleen sen tarjousta yleisten sääntöjen 23 artiklan 2 kohdan perusteella. Pyyntönsä tueksi se vetosi yhdeksään perusteeseen, jotka koskivat erityisesti Van de Wallen ja belgialaisyhtiön AGRERin toimintaa tarjouskilpailumenettelyn aikana, Portier'n asennetta ja läsnäoloa kahdessa arviointikomiteassa, Venäjän maataloustiedeakatemiaan ensimmäisen arviointimenettelyn jälkeen kohdistuneita uhkauksia sekä toisen arviointimenettelyn mielivaltaisuutta. Se valitti niin ikään muiden tarjouksentekijöiden sekä Tacis-ohjelmasta vastaavien sen maineelle aiheuttamasta vahingosta.

26 Kantaja uudisti 5.6.1998 vaatimuksensa komissiolle.

27 Komissio vakuutti 15.6.1998 kantajalle, että sen 9.4.1998 päivätty kirje otetaan vaaditulla tavalla huomioon. Komissio lisäsi kuitenkin, ettei sillä ollut mahdollisuutta keskustella kantajan kanssa tarjouskilpailumenettelyn yksityiskohdista niin kauan kuin menettely oli vireillä. Se myös ilmoitti kantajalle, että sille annettaisiin ajallaan tiedoksi tämän menettelyn lopputulos.

28 Komissio teki 18.6.1998 sopimuksen AGRERin kanssa hankkeen FD RUS 9603 toteuttamisesta.

29 Se vastaanotti 23.6.1998 kantajan 5.6.1998 päivätyn kirjeen kiinnittäen kantajan huomiota 15.6.1998 antamaansa vastaukseen ja korostaen, että "tarjouskilpailumenettely oli edelleen vireillä".

30 Se ilmoitti kantajalle 26.6.1998, ettei sen tarjousta ollut hyväksytty sillä perusteella, että se ei ollut yhtä kiinnostava hankkeen toteuttamisesta vastaavan ryhmän kokemuksen tai ehdotettujen rahoitusehtojen osalta kuin AGRERin tarjous, joka oli voittanut tarjouskilpailun.

31 Kantaja vastaanotti 6.7.1998 komission 26.6.1998 päivätyn kirjeen. Esitettyään katsauksen tarjouskilpailumenettelyn eri vaiheista ja erotettuaan kaksi arviointimenettelyä kantaja muistutti 9.4. ja 5.6.1998 päivätyissä kirjeissään esittämistään huomautuksista. Se totesi hämmästyneensä sitä, että ensimmäinen arviointimenettely oli peruutettu kilpailijan mukaantulon vuoksi ja että sen 9.4.1998 esittämiä väitteitä ei ollut otettu huomioon ennen tarjouskilpailun ratkaisemista.

32 Komissio selosti kantajalle 29.7.1998, millä tavoin sen tarjous ei ollut yhtä kiinnostava kuin AGRERin tarjous, ja torjui kantajan syytökset.

33 Kantaja ilmoitti 6.8.1998 komissiolle, etteivät sen selitykset tyydyttäneet sitä. Kantaja totesi, että sillä olevien tietojen mukaan Van de Walle oli osallistunut AGRERin tarjouksen laatimiseen. Se arvosteli myös viimeksi mainitun AGRERia

suosivaa puolueellista asennetta Cherekaevin käydessä Belgiassa toukokuussa 1997. Se tiedusteli vielä mahdollisista muutoksenhakukeinoista komission 26.6.1998 tekemää päätöstä vastaan.

34 Koska komissio ei antanut täsmennystä tähän viimeksi mainittuun seikkaan, kantaja uudisti pyyntönsä puhelimitse elokuussa 1998. Komission edustaja, johon kantaja otti yhteyttä, kieltäytyi antamasta tietoja.

Oikeudenkäyntimenettely

35 Tässä tilanteessa kantaja nosti 11.9.1998 kanteen yhteisöjen tuomioistuimessa, joka toimitti sen EY:n tuomioistuimen perussäännön 47 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen.

36 Kantaja haki 20.11.1998 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen toimittamallaan erillisellä hakemuksella maksutonta oikeudenkäyntiä. Komissio esitti huomautuksensa hakemuksesta 3.2.1999. Hakemus hylättiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen jaoston puheenjohtajan 6.5.1999 antamalla määräyksellä.

37 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn sen jälkeen, kun se oli toteuttanut asian

selvittämistoimia todistajien kuulemiseksi sekä prosessinjohtotoimia pyytämällä asianosaisia vastaamaan kirjallisiin kysymyksiin.

38 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määräsi 7.7.1999 asian selvittämiseksi, että kantajan riippumatonta avustajaa Ochsia, ensimmäisessä arviointikomiteassa Venäjän maataloustiedeakatemiaa edustanutta Cherekaevia ja AGRERin hankkeesta FD RUS 9603 vastaavaa projektipäällikköä Dunleavya, joiden kuulemista todistajina kantaja oli pyytänyt, kuultaisiin tässä ominaisuudessa. Lisäksi se kutsui todistajaksi asiantuntija Van de Wallen, jonka tehtäväksi komissio oli antanut hankkeen FD RUS 9603 sopimusehtojen laatimisen ja joka oli ensimmäisen arviointikomitean jäsen ja jonka kuulemista todistajana komissio oli pyytänyt siltä varalta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättäisi kuulla kantajan esittämiä todistajia. Ochsia ja Dunleavya kuultiin todistajina 14.9.1999. Cherekaev, joka oli kutsuttu samaksi päiväksi, ei saapunut paikalle. Van de Wallea kuultiin 7.10.1999.

39 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyysi 12.7.1999 määräämällään prosessinjohtotoimella komissiota esittämään hankkeen FD RUS 9603 tarjouspyyntömenettelyn arviointipöytäkirjojen alkuperäiskappaleet tai niiden oikeaksi todistetut jäljennökset sekä heinäkuussa 1997 ja maaliskuussa 1998 järjestettyjen kuulemistilaisuuksien pöytäkirjat.

40 Komissio ilmoitti 28.7.1999 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, että asian käsittelyn luottamuksellisuuden vuoksi se kieltäytyi liittämästä asiakirja-aineistoon 9.7. ja 10.7.1997 sekä 4.3. ja 5.3.1998 järjestettyjen arviointimenettelyjen pöytäkirjoja sellaisinaan. Se totesi olevansa valmis toimittamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyynnöstä sellaiset versiot prosessinjohtotoimessa tarkoitetuista asiakirjoista, jotka eivät ole luottamuksellisia.

41 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi 14.9.1999 antamassaan määräyksessä, että asian selvittämiseksi oli tarpeen saada täydellinen versio edellä

mainituista pöytäkirjoista, ja se velvoitti komission esittämään viimeistään 22.9.1999 kello 12 niiden alkuperäiskappaleiden oikeaksi todistetut jäljennökset asiakirja-aineistoon liittämistä varten ja annettavaksi tiedoksi kantajalle.

42 Komissio haki 22.9.1999 EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 ja 51 artiklan perusteella toimittamallaan valituksella muutosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 14.9.1999 antamaan määräykseen. Se toimitti samana päivänä yhteisöjen tuomioistuimeen jättämällään erillisellä asiakirjalla EY 242 ja EY 243 artiklan mukaisen välitoimihakemuksen, jossa se vaati valituksenalaisen määräyksen täytäntöönpanon lykkäämistä.

43 Yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi valituksen asiassa C-349/99 P, komissio vastaan ADT Projekt, 4.10.1999 antamallaan määräyksellä (Kok. 1999, s. I-6467). Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti hylkäsi välitoimihakemuksen asiassa C-349/99 P-R, komissio vastaan ADT Projekt, 7.10.1999 antamallaan määräyksellä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

44 Näissä olosuhteissa komissio ei enää vastustanut kyseisten pöytäkirjojen täydellisen version liittämistä asiakirja-aineistoon ja niiden antamista tiedoksi kantajalle, edellyttäen, että niitä käytetään yksinomaan nyt esillä olevassa oikeudenkäynnissä ja että kantaja sitoutuu niiden mainittuun käyttötarkoitukseen. Kantaja sai asiakirjat tiedoksi ennen suullisen käsittelyn aloittamista.

45 Asianosaisten lausumat kuultiin 7.10.1999 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

46 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— toteaa, että 26.6.1998 tehty ja 6.7.1998 kantajan tiedoksisaama komission päätös on lainvastainen

— toteaa, että komissio oli velvollinen tekemään sopimuksen hankkeen nro FD RUS 9603 toteuttamisesta kantajan kanssa

— velvoittaa komission maksamaan kantajalle vahingonkorvauksena 555 000 Saksan markkaa (DEM) korvauksena saamatta jääneestä voitosta, kun sopimus tehtiin kilpailevan yrityksen kanssa, tai ainakin vahingonkorvauksena 225 250 DEM, joka vastaa sen tarjouksen laatimiskuluja.

47 Kantaja on lisäksi istunnossa vaatinut, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin velvoittaisi komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

48 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— ensisijaisesti jättää kanteen tutkimatta, koska kantajan avustajan esittämä valtuutus ei ole lainmukainen, koska oikeudenkäynnin kohde on esitetty pohjimmiltaan ristiriitaisesti ja koska kanneperusteita ei ole esitetty kannekirjelmässä

— toissijaisesti

— jättää tutkimatta liian myöhään esitetyn vaatimuksen 26.6.1998 tehdyn päätöksen lainvastaiseksi toteamisesta siinä tapauksessa, että sitä pidettäisiin EY:n perustamissopimuksen 173 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla) tarkoitettuna vaatimuksena, tai hylkää sen ilmeisen perusteettomana siinä tapauksessa, että sitä pidettäisiin vaatimuksena, joka koskee EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan (josta on tullut EY 288 artiklan toinen kohta) mukaista menettelyä edeltävää lainvastaisuuden ratkaisemista

— jättää tutkimatta vaatimuksen siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaisi komissiolla olevan velvollisuus tehdä kantajan kanssa sopimus hankkeen FD RUS 9603 toteuttamisesta

— hylkää kantajan vahingonkorvausvaatimuksen selvästi perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

49 Komission mielestä kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi, ja se esittää kantansa tueksi seuraavat kaksi prosessiväitettä: kanteen muotovaatimusten noudattamatta jättäminen ja kanteen nostaminen liian myöhään. Lisäksi se on esittänyt

kolmannen prosessiväitteen, jonka mukaan vaatimusta, jonka mukaan komissiolla olisi todettava olevan velvollisuus tehdä kantajan kanssa sopimus hankkeen FD RUS 9603 toteuttamisesta, ei voida ottaa tutkittavaksi.

Ensimmäinen prosessiväite, joka liittyy kannetta koskevien muotomääräysten noudattamatta jättämiseen

50 Komissio katsoo ensinnäkin, että kantajan avustajan esittämä valtakirja, jolla hän pyrkii osoittamaan, että hänellä on todellisuudessa oikeus edustaa kantajaa, on lainvastainen. Kanteen liitteenä 19 olevan asiakirjan maininnat eivät täytä EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklassa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 5 kohdan b alakohdassa asetettuja edellytyksiä. Valtakirjan allekirjoittajien asema ei ilmene edellä mainitusta asiakirjasta. Komission mukaan kyseiset allekirjoittajat ovat toimineet pelkkinä yksityishenkilöinä, kuten valtakirjan sisältö osoittaa. Siinä viitataan erityisesti luonnollisia henkilöitä koskeviin yksityisoikeudellisiin asioihin, kuten avioeroon. Koska ainoastaan ADT Projekt GmbH:lla on oikeussuojan tarve nyt esillä olevassa asiassa, valtakirjan lainmukaisuus on perustavanlaatuinen kysymys ratkaistaessa, voidaanko kanne ottaa tutkittavaksi.

51 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tältä osin, että työjärjestyksen 44 artiklan 6 kohdan mukaan kirjaajan on tutkittava viran puolesta asianajajalle annetun valtuutuksen lainmukaisuus ja asetettava tarvittaessa kantajalle kohtuullinen määräaika lainvastaisuuden korjaamiseksi.

52 Nyt esillä olevassa asiassa kirjaaja on varmistanut, että kanteen liitteenä 19 oheistettu valtakirja vastaa, kuten kantaja toteaa, vakiomuotoista valtakirjaa Saksassa, mikä selittää viittaukset yksityisoikeudellisiin riitoihin. Kyseisessä valtakirjassa on myös maininta "asia ADT Projekt GmbH vastaan EY:n komissio", mikä poistaa kaikki epäilykset kyseisen valtakirjan ja käsiteltävän asian välisestä yhteydestä.

53 Toisaalta kantaja on toimittanut 8.10.1998 kirjaajan työjärjestyksen 44 artiklan 5 ja 6 kohdan nojalla esittämästä pyynnöstä kaupparekisteriotteen (ks. viimeinen kanteeseen liitetty asiakirja), josta ilmenee, että valtakirjan molemmilla allekirjoittajilla, Meynillä ja Schmittillä, oli kelpoisuus antaa asianajajalle valtuutus kantajan edustamiseen tässä asiassa.

54 Tästä seuraa, että komission väitteet valtakirjan lainvastaisuudesta on hylättävä.

55 Komissio väittää tämän jälkeen, että kanteen sisältö ei täytä EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan 1 kohdassa ja työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdassa asetettuja muotovaatimuksia. Se esittää väitteensä tueksi neljä perustelua.

56 Se katsoo ensinnäkin, että kannekirjelmän ensimmäisellä sivulla määritetyn kanteen kohteen ja kannekirjelmän toisella sivulla esitettyjen vaatimusten välillä on ristiriita. Kanteen kohteena on tarjouspyyntömenettelyn peruuttaminen kokonaisuudessaan, kun taas vaatimukset koskevat kilpailijan kanssa tehdyn sopimuksen peruuttamista ja sopimuksen tekemistä kantajan kanssa sekä vahingonkorvausta. Komission mukaan näitä vaatimuksia on mahdotonta sovittaa yhteen, koska sopimuksen tekeminen kantajan kanssa edellyttäisi, että ensimmäistä arviointimenettelyä koskevaa menettelyvaihetta ei peruutettaisi, mikä on ristiriidassa kantajan vaatimuksen kanssa, sellaisena kuin se on määritelty kanteen kohteessa.

57 Komissio pohtii toiseksi ensimmäisen kanteessa esitetyn vaatimuksen sisältöä. Se korostaa, että EY:n perustamissopimuksessa ei määrätä toteavista kanteista. Kyseinen vaatimus sisältää todellisuudessa pyynnön ennalta ratkaistavan kysymyksen selventämisestä, mikä olisi täysin relevanttia perustamissopimuksen

215 artiklan toisen kohdan mukaisessa menettelyssä. Edellä tarkoitetun vaatimuksen perusteena on kuitenkin perustamissopimuksen 173 artikla.

58 Komissio väittää kolmanneksi, että kannekirjelmässä esitetyt kanneperusteet eivät täytä tosiseikkojen osalta eivätkä myöskään oikeudellisesti työjärjestyksessä asetettuja edellytyksiä.

59 Kannekirjelmä sisältää ensinnäkin useita sellaisiin kolmansiin kohdistuvia syytöksiä, jotka eivät ole osallisina nyt käsiteltävässä asiassa ja joiden toimia ei voida selityksittä lukea komission syyksi. Komissio vetoaa vastauskirjelmässään siihen, että kantajan selitykset on esitetty liian myöhään ja ovat riittämättömiä, jotta komission voitaisiin niiden perusteella katsoa olevan vastuussa kyseisistä toimista. Se korostaa niin ikään, että koska kannekirjelmässä esitetyt huomautukset eivät sovi yhteen kantajan 9.4. ja 6.7.1998 lähettämiin kirjeisiin sisältyneiden huomautusten kanssa, ei ole mahdollista katsoa, että kantajan komissiota kohtaan esittämä arvostelu koskisi sitä, ettei se ole ottanut huomioon kantajan sille hallinnollisessa menettelyssä esittämiä huomautuksia.

60 Toiseksi kantaja ei komission mielestä selitä myöskään niitä syitä, joiden vuoksi se vetoaa ensimmäiseen arviointimenettelyyn liittyneisiin tosiseikkoihin, vaikka sen kanne koskee toisen arviointimenettelyn lopussa tehtyä päätöstä ja vaikka kantaja on nimenomaisesti ja ehdottomasti hyväksynyt ensimmäisen menettelyn peruuttamisen sekä toisen menettelyn järjestämisen. Kantaja ei ole vastustanut edellä mainittua peruuttamista välittömästi eikä myöskään kohtuullisessa ajassa sen jälkeen, kun se sai tietää ensimmäisen arviointimenettelyn väitetyistä lainvastaisuuksista. Kantaja ei myöskään selitä, miten nämä lainvastaisuudet ovat tulleet sen tietoon ennen kuin tarjouskilpailua koskeva päätös annettiin sille tiedoksi. Komission mukaan kantaja on menettänyt oikeutensa riitauttaa ensimmäisen arviointimenettelyn peruuttamisesta ja toisen aloittamisesta tehdyn päätöksen laillisuuden.

61 Kolmanneksi kantaja toimii komission mielestä ristiriitaisesti, kun se vetoaa useisiin seikkoihin, jotka — jos ne näytettäisiin toteen — voisivat johtaa vain ensimmäisen arviointimenettelyn peruuttamiseen, kun taas kantajan toinen vaatimus johtaisi päinvastaiseen lopputulokseen.

62 Neljänneksi kantajalla on esittää vain muutamia tosiseikkoja toisen arviointimenettelyn peruuttamista koskevan vaatimuksensa tueksi.

63 Viidenneksi kantajan väite siitä, että 26.6.1998 tehdyssä päätöksessä ei ollut annettu tietoa mahdollisista muutoksenhakukeinoista ja että elokuussa 1998 tavoitettu virkamies oli kieltäytynyt avunannosta, ei riitä kyseenalaistamaan päätöksen pätevyyttä.

64 Komissio väittää neljänneksi, että kolmas ja neljäs vaatimus on jätettävä tutkimatta, koska kantaja ei ole yksilöinyt vahingon aiheuttanutta tekoa eikä myöskään minkäänlaista toimielimen menettelyn ja vahingon välistä syy-yhteyttä. Lisäksi kantajan vahingonkorvauksena vaatimat summat ovat kaukaa haettuja ja perusteettomia.

65 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa aluksi, että EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan, jota sovelletaan tämän perussäännön 46 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla oikeudenkäyntiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdan mukaan kanteessa on mainittava muun muassa oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista.

66 Terminologiasta riippumatta näiden seikkojen on oltava niin selviä ja täsmällisiä, että vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja ensimmäisen oikeusasteen tuo-

mioistuin ratkaista asian tarpeen vaatiessa ilman muita tietoja. Jotta kanne voitaisiin ottaa tutkittavaksi, on oikeusvarmuuden ja hyvän oikeudenhoidon takaamiseksi tarpeen, että kanteen perustana olevat olennaiset tosiseikat ja oikeudelliset seikat käyvät ilmi ainakin pääpiirteittäin itse kannekirjelmästä, kunhan ne on esitetty johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi (asia T-154/98, Asia Motor France ym. v. komissio, määräys 21.5.1999, Kok. 1999, s. II-1703, 49 kohta ja asia T-84/96, Cipeke v. komissio, tuomio 7.11.1997, Kok. 1997, s. II-2081, 31 kohta).

67 Kuten komissio myöntää, työjärjestyksessä tarkoitettujen kanneperusteiden esittäminen ei ole sidottu erityiseen sanamuotoon. Saattaa olla riittävää, että kanneperusteista esitetään pikemminkin niiden sisältö kuin oikeudellinen luonnehdinta, kunhan nämä perusteet ilmenevät kannekirjelmästä kyllin selvästi (em. asia Asia Motor France ym. v. komissio, määräyksen 55 kohta).

68 Nyt esillä olevassa asiassa on ensinnäkin todettava, että kannekirjelmästä ilmenee riittävän selvästi, että kanteella pyritään yhtäältä siihen, että komission päätös olla tekemättä kantajan kanssa sopimusta hankkeesta FD RUS 9603 kumottaisiin, ja toisaalta siihen, että kantajalle maksettaisiin korvausta vahingosta, joka sille on mielestään aiheutunut siitä, että komissio on menetellyt lainvastaisesti 26.6.1998 tehtyyn päätökseensä johtaneessa tarjouskilpailumenettelyssä. Se, että kantaja määrittelee kannekirjelmänsä ensimmäisellä sivulla kanteen kohteeksi "hanketta FD RUS 9603 koskevan tarjouskilpailun" peruuttamista koskevan vaatimuksen, ei osoita kannekirjelmän olevan ristiriidassa niiden kohtien kanssa, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta vaaditaan kumoamaan 26.6.1998 tehty komission päätös, jolla hanke FD RUS 9603 on annettu AGRERille eikä kantajalle, eikä myöskään niiden kohtien kanssa, joissa vaaditaan vahingonkorvausta. Viimeksi mainitun seikan osalta komission edellä 64 kohdassa mainitut vastaväitteet osoittavat sen hyvin ymmärtäneen, että kannekirjelmään sisältyi tällainen vaatimus.

69 Toiseksi on todettava ensimmäisen vaatimuksen osalta, että kannekirjelmän sisällön perusteella voidaan helposti käsittää kantajan pyrkivän perus-

tamissopimuksen 173 artiklan perusteella siihen, että 26.6.1998 tehty komission päätös kumottaisiin.

70 Kolmanneksi kannekirjelmän VII osasta ilmenee, että kantaja esittää kumoamisvaatimuksensa tueksi yhden kanneperusteen, joka koskee yhtäältä tarjouspyyntömenettelyjä koskevien sääntöjen rikkomista ja toisaalta "reilun kilpailun" periaatteen loukkaamista; kantaja arvostelee niistä peräjälkeen AGRERia, Van de Wallea ja SATECia — yhtä kantajan kilpailijoista riidanalaisessa tarjouskilpailumenettelyssä — sekä komissiota ja Portier'ta. Tällainen kanneperusteiden esittäminen täyttää EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan ensimmäisessä kohdassa ja työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetetut muotovaatimukset.

71 Se, että kannekirjelmään sisältyy syytöksiä sellaisia henkilöitä kohtaan, joiden menettelyä ei voida lukea komission syyksi, että se sisältää ensimmäiseen arviointimenettelyyn kohdistuvia väitteitä, joiden esittämiseen kantajan väitetään menettäneen oikeutensa tai joiden esittämiseen sillä ei ole intressiä ottaen huomioon sen toisen vaatimuksen tavoite, ja se, että toista arviointimenettelyä koskevien väitteiden tueksi ei ole esitetty riittävästi näyttöä, ei ole ristiriidassa työjärjestyksessä asetettujen muotovaatimuksen kanssa. Kuten vastineesta ja vastauskirjelmästä ilmenee, nämä seikat eivät ole myöskään estäneet komissiota valmistelemasta puolustustaan ottamalla kantaa kantajan kumoamisvaatimuksensa tueksi esittämiin eri väitteisiin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on myös täysin mahdollista ratkaista kyseiset vaatimukset.

72 Edellä 59—62 kohdassa esitetyt komission väitteet ovat todellisuudessa päällekkäisiä sen vastineenaan esittämien perustelujen kanssa, joilla se pyrkii tapauksen mukaan kiistämään kantajan kumoamisvaatimuksensa tueksi esittämien seikkojen tutkittavaksi ottamisen, merkityksen tai perusteltavuuden. Nämä väitteet otetaan tarvittaessa huomioon kyseisiä seikkoja tutkittaessa.

73 Mitä tulee komission väitteeseen, jonka mukaan sillä, että kesä- ja elokuussa 1998 ei ole ilmoitettu mahdollisista muutoksenhakukeinoista, ei olisi vaikutusta sen 26.6.1998 tekemän päätöksen laillisuuteen, komissio ei ole selittänyt, miten kantaja olisi tähän liittyen rikkonut edellä mainittuja muotovaatimuksia.

74 Neljänneksi on huomattava, että jotta EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklassa sekä työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetetut edellytykset täyttyisivät, yhteisön toimielimen aiheuttamasta vahingosta nostetussa vahingonkorvauskanteessa on mainittava seikat, joiden perusteella voidaan yksilöidä se toiminta, josta kantaja moittii toimielintä, perusteet, joiden nojalla kantaja katsoo tämän toiminnan olevan syy-yhteydessä sille aiheutuneeseen vahinkoon, sekä kyseisen vahingon laatu ja laajuus (asia T-13/96, TEAM v. komissio, tuomio 29.10.1998, Kok. 1998, s. II-4073, 27 kohta).

75 Nyt esillä olevassa asiassa kannekirjelmän VIII osasta ilmenee, että kantajan mukaan komission virheellinen menettely johtuu siitä, että hanketta FD RUS 9603 koskeva tarjouskilpailumenettely on järjestetty lainvastaisesti. Kantaja väittää, että sille on aiheutunut tästä syystä vahinkoa, joka vastaa 550 000 DEM:n suuruiseksi arvioitua saamatta jäänyttä voittoa, kun hanke on annettu toiselle tarjouksentekijälle, tai ainakin sen tarjouksen valmistelukustannuksia, jotka se on arvioinut 225 250 DEM:n suuruiseksi summaksi, jonka se on yksilöinyt vastauskirjelmässään.

76 Tällaiset tiedot olivat riittävän täsmällisiä, jotta komissio on kyennyt valmistelemaan puolustuksensa vahingonkorvausvaatimuksen osalta, minkä se tekikin vastineessaan ja vastauskirjelmässään.

77 Näin ollen on hylättävä komission väite, jonka mukaan kantaja ei ole noudattanut EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan 1 kohdassa ja työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdassa asetettuja muotovaatimuksia.

78 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäinen prosessiväite on hylättävä.

Toinen prosessiväite, jonka mukaan kanne on nostettu liian myöhään

79 Komissio vetoaa siihen, että kantajan kumoamiskanne sen 26.6.1998 tekemästä päätöksestä on nostettu liian myöhään. Kanne kirjattiin saapuneeksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 15.9.1998 eli sen kahden kuukauden ja kuuden päivän pituisen määräajan päättymisen jälkeen, joka kantajalle oli varattu tällaisen kanteen nostamiselle. Vaikka kantaja toimittikin kanteen yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon ennen kyseisen määräajan päättymistä, sen on kannettava seuraukset siitä, että kannekirjelmässä on osoitettu virheellisesti toimivaltainen tuomioistuin. Kantajan virheet eivät voi vaikuttaa vastaajan asemaan.

80 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että työjärjestyksen 43 artiklan 3 kohdan mukaan asian käsittelyssä noudatettavia määräaikoja laskettaessa pidetään ratkaisevana ainoastaan sitä ajankohtaa, jolloin asiakirjat on jätetty kirjaamoon. Komissio ei nyt esillä olevassa asiassa kiistä sitä, että vaikka kanne on kirjattu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa 15.9.1998, se on toimitettu sen kirjaamoon 11.9.1998 eli samana päivänä kuin se jätettiin yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon ja toimitettiin sieltä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon. Kyseisenä päivämääränä kantajalle asetettu määräaika, jossa se saattoi vaatia 26.6.1998 tehdyn komission päätöksen kumoamista, ei ollut päättynyt, kuten komissio myöntää.

81 Tästä seuraa, että toinen prosessiväite, jonka komissio sitä paitsi peruutti istunnossa, on hylättävä.

Kolmas prosessiväite, jonka mukaan vaatimukset siitä, että kantajan kanssa olisi tehtävä hankkeen FD RUS 9603 toteuttamista koskeva sopimus, on jätettävä tutkimatta

82 Kantajan toinen vaatimus, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi todettava, että komissiolla oli velvollisuus tehdä kantajan kanssa sopimus hankkeen FD RUS 9603 toteuttamisesta, on komission mukaan jätettävä tutkimatta.

83 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa, että kuten komissio korostaa, se ei voi harjoittamansa laillisuusvalvonnan yhteydessä osoittaa yhteisön toimielimille määräyksiä tai toimia niiden sijasta (ks. mm. asia C-5/93 P, DSM v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok. 1999, s. I-4695, 36 kohta ja yhdistetyt asiat T-374/94, T-375/94, T-384/94 ja T-388/94, European Night Services ym. v. komissio, tuomio 15.9.1998, Kok. 1998, s. II-3141, 53 kohta).

84 Yhteisöjen tuomioistuinten toimivalta niiden tutkiessa perustamissopimuksen 173 artiklan nojalla nostettua kumoamiskannetta rajoittuu riidanalaisen toimen laillisuusvalvontaan. Jos toimen todetaan olevan lainvastainen, se kumotaan. Kyseessä olevan toimielimen tehtävänä on toteuttaa EY:n perustamissopimuksen 176 artiklan (josta on tullut EY 233 artikla) nojalla kumoamistuomion täytäntöönpanotoimenpiteet (asia T-67/94, Ladbroke Racing v. komissio, tuomio 27.1.1998, Kok. 1998, s. II-1, 200 kohta).

85 Perustamissopimuksen 215 artiklan mukaista vahingonkorvausvaatimusta tutkiessaan yhteisöjen tuomioistuinten on arvioitava, merkitsevätkö esitetyt tosiseikat tuottamusta, joka aiheuttaa kyseessä olevan yhteisön toimielimen vastuun,

onko tuottamuksen ja vahingon, jonka kantaja väittää itselleen aiheutuneen, välillä syy-yhteys ja onko ja missä määrin vahinko näytetty toteen.

86 Nyt esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa lausua kantajan tarjouksesta suhteessa sen riidanalaisen tarjouspyyntömenettelyn kilpailijoiden tarjouksiin eikä myöskään määrätä komissiota tekemään hanketta FD RUS 9603 koskevaa sopimusta kantajan kanssa.

87 Kolmas prosessiväite on siten hyväksyttävä ja kannekirjelmässä esitetty toinen vaatimus on jätettävä tutkimatta, koska se ylittää perustamissopimuksessa yhteisöjen tuomioistuimille annetun toimivallan.

88 Kanne voidaan siten ottaa tutkittavaksi vain siltä osin kuin siinä vaaditaan kumoamaan komission päätös olla tekemättä hanketta FD RUS 9603 koskevaa sopimusta kantajan kanssa ja korvaamaan kantajalle komission menettelyn seurauksena aiheutunut vahinko.

Pääasia

Vaatimukset 26.6.1998 tehdyn komission päätöksen kumoamisesta

89 Kantaja vetoaa kumoamisvaatimuksensa tueksi yhteen kanneperusteen, joka koskee tarjouspyyntömenettelyjä koskevien sääntöjen rikkomista ja reilun kilpailun periaatteen loukkaamista. Tämä kanneperuste jakaantuu lähinnä kolmeen osaan.

Kanneperusteen ensimmäinen osa

90 Kantaja väittää, että se, että AGRER rikkoi yleisten sääntöjen 12 artiklan 1, 2 ja 4 kohtaa, olisi pitänyt johtaa siihen, että komissio olisi peruuttanut tarjouspyyntömenettelyn näiden yleisten sääntöjen 24 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaisesti. Tämän väitteensä tueksi kantaja esittää kolme perustelua.

91 Ensinnäkin se vetoaa 11.5.1997 Van de Wallen aloitteesta ja tämän asunnolla järjestettyyn lounaaseen, johon osallistuivat Cherekaev ja AGRERin pääjohtaja Couturier. Kantaja väittää Van de Wallen halunneen tällä tavoin solmia suhteet hankkeen edunsaajan edustajaan ja AGRERiin ennen tarjousten arviointia.

92 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että Van de Walle on vahvistanut tätä lounasta koskevan väitteen paikkansapitävyyden sekä 28.4.1998 komissiolle osoittamassaan kirjeessä, jonka hän antoi vastauksena kantajan 9.4.1998 päivätyssä kirjeessään häneen kohdistamistaan syytöksistä pyydettyyn selitykseen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kuultuna todistajana.

93 Lisäksi on selvää, että toukokuussa 1997 hanketta FD RUS 9603 koskeva rajoitettu tarjouspyyntömenettely oli jo vireillä (ks. komission 28.7.1999 päivätty vastaus ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 12.7.1999 päivättyyn kirjalliseen kysymykseen). Kun Van de Wallea kuultiin todistajana, hän kertoi tietäneensä kyseisenä ajankohtana, että hänet oli nimetty arviointikomitean jäseneksi. Hän ei pitänyt mahdottomana, että kyseisen lounaan aikana olisi keskusteltu kyseessä olevasta hankkeesta.

94 Kuten komissio tuo esiin vastineessaan, Van de Wallen edellä mainitusta kirjeestä kuitenkin ilmenee, että myös yksi kantajan johtoon kuuluva henkilö, Meyn, osallistui kyseiselle lounaalle, mitä kantaja ei ole vastauskirjelmässään kiistänyt.

95 Kantaja, jolta asiaa kysyttiin istunnossa, täsmensi väitteitään ja korosti, ettei se vedonnut lounaan järjestämiseen sinänsä, vaan siltä osin kuin se mahdollisti Van de Wallen, Couturier'n ja Cherekaevin erityisluonteisen yhteyden, joka johti viimeksi mainitun lahjontayritykseen, jonka tarkoituksena oli järjestää hankkeen toteuttaminen AGRERille.

96 Tällä tavoin täsmennettynä väite on tosiasiassa päällekkäinen kanneperusteen toisen osan yhteydessä tutkittavan väitteen kanssa, joka koskee Van de Wallen yritystä lahjoa Cherekaev tämän käydessä 11.—13.5.1997 Belgiassa, jotta hanketta FD RUS 9603 koskeva sopimus tehtäisiin AGRERin kanssa (ks. 120 kohta). Tähän väitteeseen ei siten ole syytä ottaa kantaa tuomion tässä osassa, jossa tutkitaan kanneperusteen ensimmäistä osaa.

97 Toiseksi kantaja väittää Van de Wallen avustaneen AGRERia sen tarjouksen teknisen osan laatimisessa.

98 Tältä osin se on ensinnäkin pyytänyt Ochsin kuulemista todistajana.

99 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kuullessa Ochsia todistajana tämä vahvisti kantajan väitteen vedoten kolmelta henkilöltä saatuihin tietoihin.

100 Kesäkuussa 1996 käydyn puhelinkeskustelun kuluessa AGRERin työntekijä Chabot oli ehdottanut, että AGRER ja kantaja perustaisivat konsortion hanketta FD RUS 9603 varten, ja kertonut Van de Wallen avustavan AGRERin tarjouksen teknisen puolen laatimisessa.

101 AGRERin silloinen työntekijä Russe oli ottanut häneen huhtikuussa 1997 puhelimitse yhteyttä ja tarjonnut tässä yhtiössä hankkeeseen FD RUS 9603 liittyvää työpaikkaa. Russe toi tässä puhelinkeskustelussa esiin Van de Wallen osallisuuden AGRERin tarjouksen teknisen puolen laatimiseen.

102 Lisäksi AGRERin työntekijä Mertens oli 10.6. ja 13.6.1997 välillä ilmoittanut puhelimitse ULG Consultants Ltd:n — kantajan brittiläinen yhteistyökumppani riidanalaisessa tarjouskilpailumenettelyssä — työntekijälle Griffithille, että van de Walle oli auttanut AGRERia laatimaan tarjouksensa teknistä osaa.

103 Van de Walle kiisti nimenomaisesti todistajankuulustelussa tarjonneensa minkäänlaista apua AGRERille sen tarjouksen laatimisessa.

104 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa ensinnäkin, että Ochsin mainitseman kolmannen seikan osalta kantaja on kannekirjelmässään todennut, että Mertensin puhelun vastaanottajana oli Griffithin esimies Moffett. Lisäksi kantajan mukaan puhelinkeskustelu käytiin 14.8.1997. Kantaja pyysi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kuulemaan Moffettia tältä osin todistajana. Kun kantajalta kysyttiin istunnossa sen kannekirjelmässä esitetyn version ja Ochsin antaman todistajankertomuksen välistä ristiriitaa, se ilmoitti luopuvansa vetoamasta tähän kannekirjelmäänsä sisältyvään seikkaan.

105 Se, että tietyt AGRERin työntekijät ovat ilmoittaneet Ochsille Van de Wallen osallisuudesta AGRERin teknisen tarjouksen laatimiseen, ei todista sellaista tapahtuneen. Onkin korostettava, että Ochsin esiin tuomat kolme seikkaa ovat tapahtuneet ennen 16.6.1997, jolloin kantaja teki komissiolle tarjouksensa hankkeesta FD RUS 9603. Näin ollen ei voida pitää mahdottomana, että AGRERin työntekijät — joiden kuulemista todistajina kantaja ei ole missään vaiheessa pyytänyt, ei edes Van de Wallen ehdottaessa sitä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle todistajankuulustelunsa aikana — ovat väittäneet Van de Wallen osallistuneen AGRERin tarjouksen teknisen puolen laatimiseen suostutellakseen kantajan perustamaan sen kanssa konsortion riidanalaisen tarjouskilpailumenettelyn osalta. Toisaalta kantaja toteaa kannekirjelmässään, että siihen otettiin touko- ja kesäkuussa 1996 yhteyttä tällaisen konsortion perustamista varten.

106 Näissä olosuhteissa kantajan edellä 97 kohdassa esitettyä väitettä ei voida pitää Ochsin todistajankertomuksen perusteella toteennäytettynä.

107 Toiseksi kantaja vetoaa kannekirjelmässään 8.8.1997 jätettyyn anonyymiin puhelinviestiin yhdelle sihteereistään, Dietzschille, joka laati tästä puhelusta välittömästi muistion.

108 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa, että kyseisessä kannekirjelmän liitteenä 17 oheistetussa muistiossa todetaan seuraavaa:

"Sain tänään puhelun mieheltä, joka halusi pysyä anonyyminä. Tämä mies kertoi meidän olevan etusijalla venäläisessä hankkeessa. Venäläiset ovat antaneet meille maksimipisteet. AGRER ei ole hyväksynyt tilannetta. Hän sanoi: 'He tekevät kaikkensa... Jopa rahalla... Olkaa varovaisia... Kehottaisin teitä ottamaan yhteyttä asiaa hoitavaan virkamieheen Brysselissä ja kysymään tältä, mikä on tilanne. Mutta erittäin hienovaraisesti!'"

("Ich erhielt heute einen Anruf von einem Herren, der anonym bleiben wollte. Dieser Herr sagte, daß wir im Rußland-Projekt auf Platz 1 seien. Die Russen hätten uns die maximale Punktzahl gegeben. Die Firma Agrer werde sich damit nicht zufriedengeben. Er sagte: 'They are doing everything... Even with money... You should be careful... I advise you to touch the respective officer in Brussels and ask him what the situation is... But very softly!'")

109 Tarvitsematta pohtia tämän 7.8.1998 eikä 8.8.1997 päivätyn — kuten komissio huomauttaa — muistion todistusvoimaa sen osalta, mikä yhdistää sen laatijan kantajaan, on syytä pelkästään todeta, ettei sen sisältö osoita Van de Wallen avustaneen AGRERia sen tarjouksen laatimisessa.

110 Kolmanneksi kantaja väitti vastauskirjelmässään saaneensa tietää kanteen nostamisen jälkeen Dunleavyn ilmoituksista, jotka vahvistivat sen epäilykset Van de Wallen osallistumisesta AGRERin tarjouksen laatimiseen. Se kehotti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kuulemaan asianomaista todistajana.

111 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi kuitenkin ainoastaan todeta, että Dunleavy kiisti systemaattisesti todistajankuulustelussa kertoneensa, että hän olisi kuullut Van de Wallen auttaneen AGRERia sen tarjouksen laatimisessa.

112 Johtopäätöksenä on todettava, että yksikään kantajan esittämistä todisteista ei osoita Van de Wallen auttaneen AGRERia sen tarjouksen teknisen osan laatimisessa.

113 On sitä paitsi korostettava, että vaikka Van de Walle olisi halunnut suosia AGRERia riidanalaisessa tarjouskilpailumenettelyssä avustamalla sen tarjouksen

laatimisessa, tällainen osallistuminen olisi mitä todennäköisimmin heijastunut hänen esittämiinsä arviointeihin 9.7. ja 10.7.1997 järjestetyn arviointimenettelyn aikana. Tätä menettelyä koskevasta pöytäkirjasta kuitenkin ilmenee, että Van de Walle antoi teknisen arvioinnin aikana kahdelle tarjouksentekijälle, joista toinen oli kantaja, korkeamman pistemäärän kuin AGRERille. Tällainen havainto osoittaa kantajan edellä 97 kohdassa esitetyn väitteen lopullisesti vääräksi.

114 Kolmanneksi kantaja väittää AGRERin lahjoneen Venäjän maatalousministeriön korkeita virkamiehiä saadakseen hanketta FD RUS 9603 koskevan sopimuksen.

115 Tarvitsematta lausua tämän vastauskirjelmässä esitetyn väitteen tutkittavaksi ottamisesta työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan perusteella, on todettava, että kantaja pyysi tältä osin Dunleavyn kuulemista todistajana. Todistajankuulustelussa tämä kiisti nimenomaisesti ilmoittaneensa tai saaneensa tietää, että AGRER olisi lahjonut venäläisiä virkamiehiä tai pyrkinyt vaikuttamaan heihin saadakseen kyseistä hanketta koskevan sopimuksen.

116 Koska Dunleavyn todistajankertomus on ainoa näyttö, jota kantaja on esittänyt edellä 114 kohdassa tarkoitetun väitteensä tueksi, kyseinen väite on hylättävä.

117 Edellä esitetyn perusteella (90—116 kohta) kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

Kanneperusteen toinen osa

118 Kantaja väittää, että Van de Walle oli yrittänyt lahjoa Cherekaevia ja SATECin venäläistä virkamiestä ja että kyseinen yhtiö oli painostanut Cherekaevia. Tällainen menettely merkitsee kaikkien tarjouskilpailumenettelyjä koskevien reilun kilpailun periaatteiden loukkaamista vakavalla tavalla. Komission olisi pitänyt niiden perusteella peruuttaa kyseinen menettely yleisten sääntöjen 24 artiklan 2 kohdan f alakohdan nojalla.

119 Kantaja vetoaa kannekirjelmässään kahteen tätä väitettä tukevaan perusteluun.

120 Ensinnäkin se väittää, että Van de Walle oli tarjonnut Cherekaeville tämän käydessä 11.—13.5.1997 Belgiassa 50 000 Yhdysvaltain dollarin (USD) suuruista summaa sillä edellytyksellä, että AGRERille annetaan kyseisen hankkeen toteuttaminen. Kuten edellä 95 kohdassa on tuotu esiin, kantaja täsmensi istunnossa, että Van de Wallen 11.5.1997 kotonaan järjestämä lounas oli muodostanut puitteet Van de Wallen, Couturier'n ja Cherekaevin erityisluonteiselle yhteydelle, joka johti esitettyyn lahjontayritykseen.

121 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että jotta tällaista väitettä voitaisiin pitää toteennäytettynä, sen on perustuttava kiistattomiin todisteisiin tai ainakin useisiin objektiivisiin, merkityksellisiin ja yhtäpitäviin aihetodisteisiin.

122 Kantaja pyysi tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kuulemaan todistajana Cherekaevia toukokuun 1997 tapahtumista tämän vieraillessa Bel-

giassa. Kuten on jo todettu, Cherekaev ei vastannut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen hänelle tässä tarkoituksessa osoittamaan kutsuun.

123 Ochs, jonka kuulemista todistajana kantaja oli niin ikään pyytänyt, vakuutti todistajankuulustelussa, että Cherekaev ja Gluchowzewa, joka vastasi Venäjän maataloustiedeakatemian ulkosuhteista ja joka oli ollut Cherekaevin mukana Belgiassa toukokuussa 1997, olivat ilmoittaneet hänelle tämän matkan jälkeen, että Van de Walle oli yrittänyt lahjoa Cherekaevia, jotta hanketta FD RUS 9603 koskeva sopimus tehtäisiin AGRERin kanssa.

124 Van de Walle kiisti todistajankuulustelussa systemaattisesti tämän väitteen ja lisäsi, ettei hän ollut koskaan kehunut minkään tarjouksentekijän tarjouksen ominaisuuksia Cherekaeville tai muille.

125 Vaikka Gluchowzewa, jonka kuulemista todistajana kantaja oli myös pyytänyt, olisi vahvistanut Ochsin todistajanlausunnon, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei olisi pelkästään sillä perusteella voinut poistaa Ochsin ja Van de Wallen lausuntojen välistä ristiriitaa.

126 Näissä olosuhteissa on tutkittava, sisältyykö asiakirja-aineistoon Ochsin lausuntoa tukevia viitteitä.

127 Näin ei kuitenkaan ole. Päinvastoin, kuten edellä 113 kohdassa on todettu, ensimmäisen arviointimenettelyn pöytäkirjasta ilmenee, että Van de Walle antoi kahdelle tarjouksentekijälle, joista toinen oli kantaja, teknisessä arvioinnissa korkeamman pistemäärän kuin AGRERille. Jos Van de Walle olisi asettunut

puoltamaan Cherekaeville AGRERia tämän vieraillessa Belgiassa toukokuussa 1997, tällainen asenne olisi mitä todennäköisimmin heijastunut Van de Wallen esittämiin arviointeihin ensimmäisen arviointimenettelyn aikana.

128 Koska tältä osin ei ole esitetty kiistattomia todisteita taikka objektiivisia, merkityksellisiä ja yhtäpitäviä viitteitä, on katsottava, ettei kantajan väitettä lahjontayrityksestä ole näytetty toteen.

129 Toiseksi kantaja väittää, että ensimmäisen arviointimenettelyn jälkeen Cherekaevia painostettiin voimakkaasti SATECin toimesta. Myös erästä venäläistä virkamiestä yritettiin lahjoa (tarjoamalla tälle 50 000 USD), jotta hankkeen edunsaajaksi tulisi Venäjän maataloustiedeakatemian sijasta eräs toinen organisaatio. Toimenpide epäonnistui Cherekaevin puututtua asiaan.

130 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantaja ei ole täsmentänyt, miten SATEC olisi painostanut Cherekaevia.

131 Kantaja pyysi kannekirjelmässään Cherekaevin kuulemista todistajana. Koska tämä ei vastannut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tässä tarkoituksessa esittämään kutsuun ja koska kantaja ei ole esittänyt muita todisteita väitteidensä tueksi, on katsottava, ettei niitä ole näytetty toteen.

132 Joka tapauksessa, vaikka kantajan esittämät väitteet oletettaisiin toteennäytetyiksi ja niiden olleen aikoinaan komission tiedossa, komissio olisi niiden perusteella korkeintaan syrjäyttänyt SATECin tarjouskilpailumenettelyssä. Ne eivät olisi sitä vastoin muuttaneet komission päätöstä sopimuksen tekemisestä AGRERin kanssa.

133 Edellä esitetyn perusteella kanneperusteen toinen osa on hylättävä.

Kanneperusteen kolmas osa

134 Kantaja väittää, että komissio on laiminlyönyt reilun kilpailun periaatteeseen perustuvan velvoitteensa toimia puolueettomasti ja järjestää tarjouspyyntömenettely sääntöjenmukaisesti. Se esittää tämän väitteensä tueksi kuusi perustelua.

135 Ensinnäkin se toteaa, että Portier oli samalla sekä 9.7.1997 järjestetyn kuulemistilaisuuden puheenjohtaja että osallistui ensimmäisen arviointimenettelyn aikana järjestettyyn äänestykseen.

136 Kantaja, jota kehotettiin täsmentämään tämän väitteen oikeudellista perustaa (ks. sen 3.9.1999 antama vastaus ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 12.7.1999 päivättyyn kirjalliseen kysymykseen), on esittänyt "Guidelines for task managers for awarding service contracts (TACIS)" [Suuntaviivat hankkeen vastuuhenkilöille palvelusopimusten tekemistä varten (TACIS); jäljempänä suuntaviivat]. Näiden suuntaviivojen VIII luvun (Rajoitetut tarjouspyynnöt) D osaston (Arviointikomitea) 2 kohdan a alakohdasta ilmenee, että komitean puheenjohtajalla ei ole äänioikeutta, jotta tämän asema arviointimenettelyn välittäjänä turvattaisiin. Se, että Portier on toiminut kantajan kuulemistilaisuuden puheenjohtajana, on myös ristiriidassa VIII luvun D osaston 2 kohdan b alakohdan kanssa, jonka mukaan hankkeen vastuuhenkilö eli esillä olevassa asiassa Portier voi osallistua äänestykseen komission edustajana vain, jos hän ei toimi arviointikomitean puheenjohtajana.

137 Ilman, että tältä osin olisi tarpeen lausua komission istunnossa esittämästä prosessiväitteestä, joka koski kantajan 3.9.1999 antamassaan vastauksessa esittämiä

täsmennyksiä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantaja ei kiistä vastineeseen sisältyneitä tietoja, joiden mukaan ensimmäisen arviointimenettelyn puheenjohtajana oli Daniilidis, joka ei osallistunut äänestykseen.

138 Komissio ei tosin pidä mahdottomana, että Daniilidis ei olisi osallistunut kaikkiin ensimmäisen arviointimenettelyn kuulemistilaisuuksiin ja että tämän poissaolon vuoksi Portier olisi johtanut joitakin kuulemistilaisuuksia, kuten sitä, jossa kantajaa kuultiin.

139 Tällainen seikka, jonka kantaja on selittänyt istunnossa sillä, että Daniilidis, joka on komission virkamies, kuten tarjouspyyntömenettelyistä annetuissa säännöksissä edellytetään, oli saattanut olla satunnaisesti poissa kuulemistilaisuuksista yksikön edun vuoksi, ei ole kuitenkaan vaikuttanut kantajan asemaan ensimmäisessä arviointimenettelyssä. Kyseisen menettelyn päättyessä kantajan on näet katsottu esittäneen parhaan tarjouksen.

140 Toisaalta se, että kantajan väite hyväksyttäisiin, johtaisi korkeintaan siihen päätelmään, että ensimmäinen arviointimenettely olisi peruutettava, kuten komissio tekikin. Sitä vastoin lainvastaisuus, jonka kantaja ei väitä toistuneen 4.3. ja 5.3.1998 suoritetussa arviointimenettelyssä, ei voi mitenkään vaikuttaa viimeksi mainitun menettelyn, jonka päättyessä riidanalainen päätös tehtiin, lainmukaisuuteen.

141 Kantajan väitteet on siten tältä osin hylättävä.

142 Samalla tavoin, ilman että olisi tarpeen lausua sen tutkittavaksi ottamisesta työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan perusteella, on edellä 139 ja 140 kohdassa

esitetyillä perusteilla hylättävä kantajan edellä 136 kohdassa tarkoitetussa vastauksessa esittämä väite, jonka mukaan Daniilidisin poissaolo joistakin ensimmäisen arviointimenettelyn kuulemistilaisuuksista olisi ristiriidassa suuntaviivojen sen kohdan kanssa, jossa edellytetään arviointikomitean jäsenten jatkuvaa läsnäoloa komitean kokouksissa (VIII luvun D osaston 3 kohta).

143 Toiseksi kantaja väittää, että Portier suosi ensimmäisessä arviointimenettelyssä perusteettomasti SATECia, kun hän tutki voimassa olevien säännösten vastaisesti kyseisen tarjouksentekijän tarjouksen taloudellista puolta, vaikka kyseisen tarjouksen tekninen puoli ei ollut saanut 65:tä pistettä.

144 Ensimmäistä arviointimenettelyä koskevasta pöytäkirjasta kuitenkin ilmenee, etteivät nämä kantajan väitteet ole perusteltuja. Arviointikomitean jäsenet antoivat teknisessä arvioinnissa SATECin tarjoukselle taloudelliseen arviointiin hyväksymiseksi tarvittavaa 65 pisteen vähimmäispistemäärää alemman keskiarvon (below limit). Tästä syystä se syrjäytettiin jo teknisessä arvioinnissa. Ainoastaan kaksi tarjousta eli kantajan ja AGRERin tarjoukset arvioitiin taloudellisesti sen vuoksi, että ne olivat teknisessä arvioinnissa saaneet 65 pisteen vähimmäispistemäärää korkeammat pisteet.

145 Kolmanneksi kantaja riitauttaa sen komission päätöksen lainmukaisuuden, jolla se päätti suorittaa tarjousten toisen arvioinnin. Ensimmäisen arviointimenettelyn perusteella olisi voitu katsoa, että sen tarjous oli ylivoimaisesti paras. Perustelua, joka liittyy Cherekaevin kantajan tarjoukselle antamiin liian suuriin pistemääriin, ei voida hyväksyä. Tämä noudatti komission asettamia rajoja toimiessaan arviointikomitean jäsenenä. Toisaalta komissio ei ole arvostellut millään tavoin Portier'ta, joka antoi kantajan mukaan epätavallisen paljon pisteitä SATECille.

146 Kantaja toteaa vastauskirjelmässään, että jos ainoastaan kaksi kahdeksasta tarjouksentekijästä sai ensimmäisessä arviointimenettelyssä riittävän teknisen arvion, jotta niiden tarjousten taloudellinen puoli voitiin ottaa huomioon, tämä ei voinut johtua yksinomaan Cherekaevin arvioinnista. Tällainen lopputulos merkitsee sitä, että myös muut arviointikomitean jäsenet ovat antaneet 65 vähimmäispistemäärän alittavia pisteitä. Kantaja väittää vielä, että Portier ja Van de Walle antoivat epätavallisen korkeita pisteitä SATECille ja AGRERille ensimmäisen arviointimenettelyn aikana.

147 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tältä osin, että komissiolla on laaja harkintavalta huomioon otettavien seikkojen osalta päätettäessä tarjouskilpailun ratkaisemisesta (asia 56/77, Agence européenne d'intérims v. komissio, tuomio 23.11.1978, Kok. 1978, s. 2215, 20 kohta ja asia T-19/95, Adia interim v. komissio, tuomio 8.5.1996, Kok. 1996, s. II-321, 49 kohta). Yhteisöjen tuomioistuinten harjoittaman valvonnan on rajoituttava sen tutkimiseen, että menettelyä ja perusteluja koskevia sääntöjä on noudatettu, että tosiseikat pitävät aineellisesti paikkansa, ettei asiassa ole tehty ilmeistä arviointivirhettä ja ettei harkintavaltaa ole käytetty väärin.

148 Nyt esillä olevassa asiassa 9.7. ja 10.7.1997 pidetyn arviointikomitean kokouksen pöytäkirjasta ilmenee, että kahdeksasta kilpailleesta tarjouksentekijästä vain kaksi sai tarjoustensa teknisestä osasta keskimäärin yli 65 pistettä, joka on vaadittu vähimmäispistemäärä, jotta tarjouksen taloudellista puolta voidaan tarkastella. Arviointikomitean jäsenten kuudelle muulle tarjouksentekijälle antamat pisteet niiden tarjousten teknisestä osasta vaihtelivat 50,47 ja 62,44 pisteen välillä.

149 Teknisen arvioinnin päätyttyä Cherekaevia pyydettiin kiinnittämään huomiota siihen, että hän oli antanut vain kantajan tarjoukselle yli 65 pistettä ja että hänen antamansa pisteet poikkesivat huomattavasti muiden arvioijien antamista pisteistä. Kuultuaan Cherekaevin selitykset ja todettuaan, että hänen pysyessään antamissaan pistemäärissä havaittua eroavuutta ei voitu tasoittaa, arviointikomitean jäsenet aloittivat teknisen arvioinnin perusteella jäljelle jääneiden kahden tarjouksen taloudellisen arvioinnin ja päätyivät pitämään kantajan tarjousta

parhaana. Arviointikomitea ilmoitti kuitenkin komissiolle, että mikäli se hyväksyisi arviointimenettelyn lopputuloksen, kahta teknistä seikkaa olisi selvennettävä kantajan kanssa ennen sopimuksen allekirjoittamista: kolmannen paikallisen asiantuntijan nimeämistä ja kirjallisen todistuksen esittämistä siitä, ettei yksikään kantajan nimeämistä paikallisista asiantuntijoista ollut Venäjän maataloustiedeakatemian palveluksessa.

150 Arviointikomitea noudatti näin menetellessään tarkasti edellä kuvattuja suuntaviivoja, joita sovelletaan, jos arvioijan antamat pisteet poikkeavat huomattavasti arviointikomitean muiden jäsenten antamista pisteistä.

151 Näiden suuntaviivojen VIII luvun G osastossa (Arviointimenettely, s. 30) todetaan seuraavaa:

"Siinä tapauksessa, että arvioijien antamat pisteet poikkeavat komitean enemmistön antamista pisteistä ja erityisesti äärimmäisten arviointien tapauksessa puheenjohtaja pyytää ennen arviointikaavakkeiden allekirjoittamista kyseisiä arvioijia selostamaan ne syyt, joiden vuoksi heidän näkemyksensä poikkeavat komitean muiden jäsenten näkemyksistä, ja kysyy, haluavatko he varmasti vahvistaa antamansa pisteet.

Jos kyseiset arvioijat pysyvät kannassaan, komitea allekirjoittaa arviointikaavakkeet [— —]"

("In the event that some evaluators deviate from the majority of the Committee in their marks and particularly in the case of extreme evaluators the Chairman,

before the signature of the grids, asks the deviating evaluators the reasons of their disagreement with the other members of the Committee and ask[s] if they really wish to confirm their marks.

If the deviating evaluators are firm in their position the Committee sign the grids [— —]"

152 Kuten komissio korostaa vastineessaan, se ei ole hankintaviranomaisena sidottu arviointikomitean ehdotukseen (em. asia TEAM v. komissio, tuomion 76 kohta ja asia C-27/98, Metalmeccanica Fracasso ja Leitschutz Handels- und Montage GmbH, tuomio 16.9.1999, Kok. 1999, s. I-5697, 33 ja 34 kohta). Se, että komissio ei antanut hankkeen FD RUS 9603 toteuttamista kantajalle, vaikka arviointikomitea oli katsonut tämän esittäneen parhaan tarjouksen, ei näin ollen sellaisenaan merkitse menettelyvirhettä, joka johtaisi siihen, että komission 26.6.1998 tekemä päätös kyseisen sopimuksen tekemisestä AGRERin kanssa kumottaisiin.

153 On kuitenkin tutkittava, onko komissio tehnyt ilmeisen vakavan arviointivirheen päättäessään peruuttaa 9.7. ja 10.7.1997 suoritetun arviointimenettelyn ja järjestää toisen arvioinnin 4.3. ja 5.3.1998.

154 Komission mukaan tällainen päätös oli tehtävä siitä syystä, että Cherekaev oli antanut teknisessä arvioinnissa epätavallisia pistemääriä ilman pätevää selitystä (ks. komission 8.1.1998 päivätty kirje Cherekaeville).

155 Kuten arviointikomitea itse totesi välittömästi teknisen arvioinnin jälkeen, Cherekaevin antamat pisteet poikkesivat selvästi komitean muiden jäsenten anta-

mista pisteistä lukuun ottamatta hänen kantajalle antamiaan pisteitä. Vaikka kaikki muut arvioijat olivat katsoneet useamman tarjouksen ansaitsevan teknisesti 65 vähimmäispisteen ylittävän pistemäärän, Cherekaev oli antanut tuntuvasti alempia pisteitä, 37,50 ja 53,20 pisteen välillä, kaikille tarjouksentekijöille, paitsi kantajalle, jolle hän oli antanut 72,20 pistettä. Jos Cherekaevin antamia pisteitä ei olisi otettu huomioon, neljä tarjousta kahden sijasta olisi saanut teknisestä puolesta yli 65 pistettä, ja ne olisi siten voitu arvioida taloudelliselta kannalta.

156 Toisin kuin kantaja väittää, Van de Wallen ja Portier'n antamat pisteet eivät puolestaan olleet äärimmäisiä. Van de Walle tai Portier eivät kumpikaan antaneet epätavallisen korkeita pisteitä SATECille. Heidän antamansa pisteet olivat tosin tälle yritykselle annetuista pisteistä korkeimmat, mutta ne poikkesivat muiden arvioijien antamista pisteistä, Cherekaevia lukuun ottamatta, vain 4—7 pistettä, mikä on huomattavasti vähemmän kuin Cherekaevin ja arviointikomitean muiden jäsenten muille kuin kantajalle antamien pisteiden välillä havaittu ero. Van de Walle ja Portier olivat sitä paitsi antaneet muille tarjouksentekijöille yli 65 pistettä. Van de Walle ja Portier eivät myöskään antaneet AGRERille liioitellun korkeaa pistemäärää. Arviointikomitean kaksi muuta jäsentä olivat antaneet tälle yritykselle heitä korkeamman pistemäärän.

157 Cherekaevin antamat selitykset arviointikomitean muille jäsenille hänen teknisiä tarjouksia koskevasta arvioinnistaan liittyivät yhtäältä siihen, ettei se heijastanut ainoastaan hänen näkemystään vaan myös hänen edustamansa laitoksen näkemystä, ja toisaalta siihen, että se perustui hänen yhteyksiinsä, joita hänellä oli ollut yritysten kanssa niiden ollessa tutkimusmatkoilla Venäjällä (9.7. ja 10.7.1997 pidetyn arviointikomitean kokouksen pöytäkirja, s. 10).

158 Komissiolla oli perusteltu syy olla hyväksymättä näitä selityksiä.

159 Cherekaev edusti Venäjän maataloustiedeakatemiaa eli hankkeen edunsaajaa arviointikomiteassa, ja on siten ymmärrettävää, että hänen arviointinsa heijasti hänen edustamansa laitoksen kantaa. Cherekaev ei voinut näin ollen vedota tehokkaasti tähän seikkaan perustellakseen arviointiaan. Sitä paitsi tällaisen selityksen hyväksyminen johtaisi siihen, että arviointimenettelyä koskevissa säännöissä vahvistetulla äänten jakautumisella tavoiteltua tasapainoa horjutettaisiin, jos hankkeen edunsaajan edustajan kanta saisi asiaankuulumattoman painoarvon.

160 Kuten komissio on perustellusti korostanut kirjelmissään ja istunnossa, arvioijien tekemä arviointi voi perustua vain tarjouksentekijöiden kirjallisten tarjousten tarkasteluun. Hankkeen edunsaajan edustajan mahdollisia kontakteja tarjouksentekijöihin Venäjällä ei voida ottaa huomioon arvioitaessa tehtyjä tarjouksia, sillä muutoin subjektiiviset seikat vaikuttaisivat menettelyssä, jonka on yhtäläisten mahdollisuuksien turvaamiseksi ja siten asianomaisten tarjouksentekijöiden yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi perustuttava yksinomaan kyseisen sopimuksen tekemistä koskeviin objektiivisiin kriteereihin. Tacis-asetuksen liitteessä III olevassa 3 kohdassa, joka koskee tarjouskilpailujen perusteella tapahtuvaa sopimusten tekemistä säätteleviä periaatteita, säädetään, että tarjouksia arvioitaessa tarjouksentekijän erityistä kokemusta Tacis-ohjelmasta ei oteta huomioon.

161 Kun otetaan huomioon yhtäältä huomattava ero Cherekaevin ja muiden arvioijien antamien pisteiden välillä sekä Cherekaevin kantajalle ja muille tarjouksentekijöille antamien pisteiden välillä sekä toisaalta se, ettei asianomainen ole antanut pätevää selitystä näistä eroavuuksista, komissio ei ole tehnyt ilmeisen vakavaa arviointivirhettä katsoessaan 8.1.1998 Cherekaeville osoittamassaan kirjeessä, ettei tämä ollut ollut 9.7. ja 10.7.1997 järjestetyssä arviointimenettelyssä tällaisissa menettelyissä edellytetyllä tavalla puolueeton.

162 Kuten kantaja korosti istunnossa, teknisen arvioinnin jälkeen oli tosin vielä jossain määrin jäljellä kilpailua Cherekaevin antamista pisteistä huolimatta,

koska kaksi tarjouksentekijää kilpaili vielä tarjousten taloudellisesta arvioinnista.

163 Edellä on kuitenkin jo todettu (155 kohta), että Cherekaevin antamat pisteet vääristivät selvästi teknisen arvioinnin lopputuloksia ja että jos niitä ei olisi otettu huomioon, neljää tarjousta kahden sijasta olisi voitu arvioida taloudellisesti. Lisäksi Cherekaevin arvio näiden kahden lopulta taloudelliseen arviointiin hyväksytyn tarjouksen teknisestä puolesta vaikutti kyseisten tarjouksentekijöiden kilpailuun teknisen arvioinnin jälkeen. Kuten sekä arviointikomitean pöytäkirjasta että komission kirjelmissään esittämistä selityksistä ilmenee, paras tarjous määriteltiin teknisten ja taloudellisten arviointien painotuksen perusteella siten, että ensiksi mainittu vaikutti 70 prosenttia ja jälkimmäinen 30 prosenttia. Cherekaevin antamat pisteet teknisessä arvioinnissa vaikuttivat siten arviointimenettelyn päättymiseen asti sellaisen tarjouksentekijän, jonka tarjousta arvioitiin taloudellisesti, kuten kantajan, asemaan.

164 Näissä olosuhteissa komissio toimi perustellusti, kun se yhdenvertaisen kohtelun palauttamiseksi ja siten kaikkien tarjouksentekijöiden yhtäläisten mahdollisuuksien takaamiseksi, mistä sen on huolehdittava kaikissa tarjouspyyntömenettelyn vaiheissa (ks. mm. asia T-203/96, Embassy Limousines & Services v. parlamentti, tuomio 17.12.1998, Kok. 1998, s. II-4239, 85 kohta), peruutti 9.7. ja 10.7.1997 järjestetyn arviointimenettelyn ja järjesti uuden menettelyn, joka oli avoin niille samoille tarjouksentekijöille, jotka olivat kilpailleet ensimmäisessä arviointimenettelyssä, siten, että tässä toisessa arviointimenettelyssä hankkeen edunsaajaa edusti toinen henkilö kuin Cherekaev.

165 Yleisten sääntöjen 24 artiklassa, johon komissio perustaa tämän päätöksensä, tuodaan esiin — nimenomaisin sanakääntein — pelkästään komission mahdollisuus päättää keskeyttää tai peruuttaa tarjouspyyntömenettely tai määrätä menettelyn aloittamisesta uudelleen tarvittaessa muilla perusteilla.

166 Tämän määräyksen systematiikasta sekä hyvän hallinnon periaatteesta seuraa kuitenkin, että komissio saattoi taloudelliset perusteet ja hallinnollisen menettelyn tehokkuus sekä hankkeen edunsaajan intressit huomioon ottaen sitä suuremmalla syyllä peruuttaa pelkästään riidanalaisen arviointimenettelyn ja järjestää uuden arvioinnin, kuten se teki nyt esillä olevassa asiassa.

167 Jos hallinnollisessa menettelyssä on tapahtunut virhe, komission ei tarvitse, jollei nimenomaisesti toisin ole säädetty, toistaa virheen ilmenemistä edeltäviä menettelyvaiheita, jos ne eivät ole vaikuttaneet tähän virheeseen (ks. yhdistetyt asiat T-305/94—T-307/94, T-313/94—T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ja T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 20.4.1999, Kok. 1999, s. II-931, 189—250 kohta). Nyt esillä olevassa asiassa ensimmäisessä arviointimenettelyssä ilmennyt virhe ei ole kuitenkaan vaikuttanut sopimusehtojen laatimisvaiheeseen ja tarjouskilpailuun hyväksyttävien ehdokkaiden rajoitetun luettelon määrittelyvaiheeseen. Komission oli siten perusteltua aloittaa tarjouskilpailumenettely uudelleen tarjousten arviointivaiheesta pikemminkin kuin aloittaa menettely kokonaan alusta.

168 On vielä todettava, että vastaaja on vastannut vakuuttavalla tavalla kantajalle, joka pohti, miksi komissio päätti peruuttaa 9.7. ja 10.7.1997 järjestetyn arviointimenettelyn kuusi kuukautta myöhemmin annettuaan 1.10.1997 päivätyssä kirjeessään sen vaikutelman, että se aikoi hyväksyä kantajan tarjouksen.

169 Se on korostanut, että 9.7. ja 10.7.1997 pidetyn arviointikomitean kokouksen jälkeen tämän komitean ehdotus annettiin virkateitse tiedoksi toimielimen asiaa hoitaville henkilöille. Cherekaevin arvioinnit aiheuttivat vastareaktioita. Toiset katsoivat, ettei niitä voida hyväksyä. Toiset arvioivat, että kaikesta huolimatta hankkeen kannalta oli parempi jatkaa tarjouskilpailumenettelyä, ja korostivat riskiä tämänkaltaisen tilanteen toistumisesta, jos arviointimenettely aloitetaan uudelleen. Komissiolla ensimmäisen arviointimenettelyn peruuttamiseen kulunut

aika selittyy myös tällaisen päätöksen arkaluonteisuudella hankkeen edunsaajaan nähden, kun otetaan huomioon peruuttamisen syy.

170 Se, että komissio lähetti 1.10.1997 kantajalle kirjeen, johtuu komission havaitsemasta kirjeen lähettäjän eli Tacis-ohjelmista vastaavan yksikön ja komission yksiköiden välisen koordinaation puutteesta.

171 Joka tapauksessa kantaja ei ole selittänyt, miten pelkästään se, että sen kuulemisen ja komission päätöksen aloittaa uudelleen arviointimenettely välillä kului kuusi kuukautta, olisi vaikuttanut sen asemaan. Kantaja väittää sitä vastoin, että se saattoi erityisesti 1.10.1997 päivätyn kirjeen perusteella parantaa tarjouksensa teknistä osaa kahden arviointimenettelyn välillä, mitä — niin ikään kantajan mukaan — muut tarjouksentekijät eivät saaneet tehdä.

172 Edellä esitetyn perusteella on hylättävä kantajan väitteet siitä, että komission päätös peruuttaa 9.7. ja 10.7.1997 suoritetun arviointimenettelyn lopputulos ja sulkea Cherekaev pois arviointikomiteasta sekä järjestää uusi arviointimenettely olisi lainvastainen.

173 Neljänneksi kantaja väittää, että komitea olisi pitänyt uusia kokonaisuudessaan toista arviointimenettelyä varten sen jäsenten puolueettomuuden takaamiseksi. Se arvostelee sitä, että ensimmäisen arviointikomitean jäsen Portier, joka oli kantajan mukaan antanut SATECille epätavallisen korkean pistemäärän ja osoittanut omaavansa epäsuosiollisen ennakkokäsityksen kantajasta, osallistui toiseen arviointimenettelyyn. Kyseessä on kantajan mielestä kohtuusperiaatteen loukkaaminen. Kantajan mielestä Cherekaevin sulkeminen pois arviointikomiteasta edellytti ensimmäisen komitean kaikkien jäsenten korvaamista.

174 Kantaja vetoaa lisäksi siihen, että Portier vaikutti toisen arviointikomitean kokoonpanoon siten, että toiseksi riippumattomaksi asiantuntijaksi valittiin Risopoulos, joka muistutti ammattiuraltaan ja kansalaisuudeltaan Van de Wallea. Se arvostelee Portier'ta myös siitä, että hän antoi toisessa arviointimenettelyssä epätavallisen korkean pistemäärän SATECille.

175 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että Portier vastasi komissiossa hankkeesta FD RUS 9603. Tämä seikka on pätevä selitys hänen osallistumiselleen molempiin arviointikomiteoihin.

176 Kantaja ei ole ilmoittanut, mitä säännöstä komissio olisi jättänyt noudattamatta, kun se ei uusinut kokonaan arviointikomitean kokoonpanoa toista arviointimenettelyä varten. Se vetoaa korkeintaan kohtuusperiaatteen loukkaamiseen, kun se väittää Portier'n olleen puolueellinen kahdessa arviointimenettelyssä. Tällaista puolueellisuutta ei ole kuitenkaan näytetty toteen.

177 Kuten edellä on jo todettu (ks. 156 kohta), 9.7. ja 10.7.1997 pidetyn arviointikomitean kokouksen pöytäkirjasta ilmenee, että kantajan syytökset siitä, että Portier olisi antanut kohtuuttoman paljon pisteitä SATECille, ovat perusteettomia. Myöskään 4.3. ja 5.3.1998 pidetyn arviointikomitean kokouksen pöytäkirjasta ei ilmene, että Portier olisi antanut epätavallisen paljon pisteitä SATECille toisessa arviointimenettelyssä. Jälkimmäisen komitean eräs toinen jäsen antoi tälle yritykselle selvästi enemmän pisteitä (yli 5 pistettä) kuin Portier, joka puolestaan antoi erään toisen arvioijan antamaa pistemäärää hyvin lähellä olevan määrän. Tämän toisen arviointimenettelyn aikana Portier antoi lisäksi kahdelle muulle tarjouksentekijälle käytännössä yhtä paljon pisteitä (alle 0,5 pisteen ero) kuin SATECille. Hänen kantajalle antamansa pistemäärä oli puolestaan vain 2,65 pistettä alempi kuin hänen SATECille antamansa pistemäärä.

178 Vaikka Portier todella antoi ensimmäisessä arviointimenettelyssä kantajan tarjoukselle sen teknistä osaa arvioidessaan hieman alemman pistemäärän kuin taloudellisessa arvioinnissa edellytettävät 65 pistettä, tällaisen pistemäärän ei voida katsoa osoittavan epäsuosiollista ennakkokäsitystä kantajasta, minkä vahvistaa myös se, että Portier antoi toisessa arviointimenettelyssä kantajalle edellä mainittua vähimmäispistemäärää korkeammat pisteet.

179 Riippumatta siitä, miten Portier on saattanut vaikuttaa Risopoulosin valintaan toisen arviointikomitean jäseneksi, kantaja ei ole esittänyt yhtään konkreettista todistetta, joka asettaisi epäilyksenalaiseksi tämän riippumattoman asiantuntijan puolueettomuuden toisen arviointimenettelyn aikana. Väite Van de Wallen ja Risopoulosin ammattiuran ja kansalaisuuden samankaltaisuudesta — vaikka se pitäisikin paikkansa — on täysin merkityksetön.

180 Toista arviointimenettelyä koskevasta pöytäkirjasta ilmenee, että Risopoulos antoi kantajan tarjoukselle sen teknistä osaa arvioitaessa pistemäärän, joka ylitti vaaditut 65 pistettä. Tämä pistemäärä on korkeampi kuin toisen riippumattoman asiantuntijan, Macartneyn, jonka nimeämistä toisen arviointikomitean jäseneksi kantaja ei kuitenkaan riitauta, sen tarjoukselle antama pistemäärä. Se on myös korkeampi kuin Risopoulosin kuudesta muusta kantajan kanssa toisessa arviointimenettelyssä kilpailleesta tarjouksentekijästä kolmelle antama pistemäärä.

181 Kantajan väitteet toisen arviointiarviointikomitean lainvastaisesta kokoonpanosta Portier'n osallistumisen vuoksi on siten hylättävä.

182 Viidenneksi kantaja arvostelee komissiota siitä, että se ei ole kiinnittänyt mitään huomiota sen ennen sopimuksen tekemistä, 9.4.1998 lähettämään kirjeeseen,

jossa se vaati tarjouksensa tutkimista uudelleen, esittäen perusteena useita tarjouskilpailumenettelyn laillisuuteen vaikuttaneita seikkoja. Komissio reagoi kyseiseen kirjeeseen 15.6.1998 kantajan toistuvien vaatimusten jälkeen korostaen, ettei sillä ollut mahdollisuutta keskustella yhden tarjouskilpailumenettelyn tarjouksentekijän kanssa niin kauan kuin menettely oli vireillä. Tällä kannallaan komissio rikkoi kantajan mukaan yleisten sääntöjen 23 artiklan 2 kohtaa.

183 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa, että yleisten sääntöjen 23 artiklan (ks. edellä 5 kohta) mukaan tarjouksentekijän hankintaviranomaiselle esittämä pyyntö tarjouksen uudelleentutkimisesta ja siihen annettava vastaus edellyttävät, että hankintaviranomainen on ilmoittanut tälle kirjallisesti tarjouksen hylkäämisen perusteet sekä tarjouksentekijän, jonka kanssa se on päättänyt tehdä sopimuksen.

184 Nyt esillä olevassa asiassa kantaja on esittänyt komissiolle väitteensä tarjouskilpailumenettelyn kulusta ensimmäisen kerran 9.4. ja sen jälkeen 5.6.1998, vaikka sille ilmoitettiin vasta 26.6.1998 kirjallisesti sen tarjouksen hylkäämisestä, hylkäämisen perusteista ja sopimuksen tekemisestä AGRERin kanssa.

185 Riippumatta siitä, miten kantaja on voinut saada tietää, kuten sen 9.4.1998 päivätystä kirjeestä voidaan selvästi päätellä, 4.3. ja 5.3.1998 tapahtuneen arviointimenettelyn lopputuloksesta ennen kuin se sai tiedoksi komission päätöksen tehdä sopimus AGRERin kanssa, on siis ilmeistä, että vastaaja ei ole rikkonut yleisten sääntöjen 23 artiklan 2 kohtaa ilmoittaessaan kantajalle 15.6. ja 23.6.1998, ettei se voinut vielä keskustella sen kanssa tarjouskilpailumenettelyn yksityiskohdista, ja vastatessaan kantajan väitteisiin vasta 29.7.1998 eli sen jälkeen, kun se oli tehnyt päätöksensä tehdä sopimus AGRERin kanssa ja ilmoittanut siitä kantajalle.

186 Aineelliselta kannalta on todettava, että kantaja vetosi näihin kuuteen perusteeseen 9.4.1998 päivätyssä kirjeessään vaatiessaan komissiota tutkimaan uudelleen sen tarjousta.

187 Ensinnäkin kantaja toi esiin Van de Wallen ja AGRERin asenteen tarjouspyyntömenettelyn aikana. Se väitti Van de Wallen avustaneen AGRERia sen tarjouksen teknisessä osassa, vaikka tämä oli sopimusehtojen laatija ja ensimmäisen arviointikomitean jäsen (kirjeen 1 kohta). Se väitti hänen myös järjestäneen Belgiassa toukokuussa 1997 tapaamisen Cherekaevin ja AGRERin pääjohtajan välillä ja pyrkineen tässä yhteydessä siihen, että AGRER saisi sopimuksen (2 kohta). Kantaja ilmoitti olevansa vakuuttunut siitä, ettei Van de Walle ollut ensimmäisessä arviointikomiteassa vaaditulla tavalla puolueeton, kun hän käytti vaikutusvaltaansa parantaakseen AGRERin tarjouksen asemaa, ja että hän oli toimittanut sen tarjouksen AGRERille toista arviointimenettelyä varten antaen tälle siten perusteettoman edun (3 kohta). Kantaja arvioi siten, että AGRER olisi suljettava menettelyn ulkopuolelle (4 kohta).

188 Toiseksi kantaja ilmoitti olevansa täysin vakuuttunut siitä, että Portier oli systemaattisesti kohdellut sen tarjousta epäsuotuisasti tarjouskilpailumenettelyn kuluessa. Kantaja ei sitä paitsi ymmärtänyt, mistä syystä Portier oli ainoa ensimmäisen arviointikomitean jäsen, joka osallistui toiseen arviointimenettelyyn. Se pyysi komissiota tutkimaan asianomaisen henkilön antamia arvioita molemmissa arviointimenettelyissä (5 kohta).

189 Kolmanneksi se väitti, että ensimmäisen arviointimenettelyn jälkeen Cherekaevia oli uhattu hankkeen peruuttamisella, jos Venäjän maataloustiedeakatemian toiseen arviointikomiteaan kutsuttu edustaja antaisi jälleen liian korkeita pisteitä. Tämän edustajan harkintavaltaan oli siten vaikutettu (6 kohta).

190 Neljänneksi kantaja kertoi olevansa vakuuttunut siitä, että tällaisessa tilanteessa toiseen arviointimenettelyyn osallistuneiden riippumattomien asiantuntijoiden oli mahdotonta arvioida sen tarjousta puolueettomalla tavalla (7 kohta).

191 Viidenneksi se totesi olevansa varma siitä, että kun sen tarjous sai ensimmäisen arviointimenettelyn päättyessä kärkisijan ja sitä oli voitu parantaa ennen toista arviointimenettelyä, se, ettei se saanut toisessa menettelyssä ensimmäistä sijaa, merkitsee sen mielivaltaista arviointia (8 kohta).

192 Kuudenneksi kantaja väitti, että sen kilpailijat ja Tacis-ohjelmasta vastaavat henkilöt olivat tahranneet sen mainetta erityisesti komission silmissä ja naudanliha-alan konsulttien eurooppalaisissa piireissä (9 kohta).

193 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa Van de Wallen ja AGRERin menettelystä arviointimenettelyn aikana esitettyjen väitteiden osalta, että saatuaan kantajan 9.4.1998 päivätyn kirjeen komissio oli pyytänyt Van de Wallea selittämään yhteyksiään Cherekaeviin ja AGRERiin tämän menettelyn aikana, mikä osoittaa, toisin kuin kantaja väittää, että komissio oli ottanut kyseisen kirjeen huomioon ennen sopimuksen tekemistä.

194 Van de Walle antoi 28.4.1998 pyydetyt selitykset. Hän kiisti nimenomaisesti koskaan tarjonneensa apua AGRERille tai millekään muulle tarjouksentekijälle tarjousten valmistelemiseksi komission tai muiden lähteiden rahoittamia hankkeita varten järjestetyissä tarjouskilpailuissa. Hän selitti järjestäneensä 11.5.1997 kotonaan Belgiassa lounaan, jolle osallistuivat Cherekaev ja AGRERin pääjohtaja Couturier sekä kantajan edustaja Meyn. Hän vakuutti olleensa aina täysin puolueeton niissä tarjouskilpailumenettelyissä, joihin hän oli osallistunut,

kuten Tacis-ohjelmien yhteydessä, mistä olivat osoituksena hankkeen FD RUS 9603 tarjouskilpailumenettelyn osalta hänen esittämänsä tekniset arvioinnit 9.7. ja 10.7.1997 pidetyssä arviointikomitean kokouksessa käsitellyistä tarjouksista.

195 Tätä arviointimenettelyä koskevan pöytäkirjan perusteella ei voida asettaa kyseenalaiseksi Van de Wallen menettelyä. Se ei osoita varsinkaan, että hän olisi pyrkinyt suosimaan AGRERia kantajan vahingoksi, sillä hänen AGRERille antamansa pistemäärä oli hänen kantajalle antamaansa pistemäärää alempi (ks. edellä 113 kohta).

196 Kun otetaan huomioon Van de Wallen 28.4.1998 päivätyssä kirjeessään esittämät tiedot sekä 9.7. ja 10.7.1997 pidetyn arviointikomitean kokouksen pöytäkirja, komissio toimi perustellusti jättäessään huomiotta kantajan Van de Wallen puolueellisuudesta esittämät syytökset.

197 Komissiolla oli myös oikeus hylätä kantajan väite siitä, että Van de Walle olisi toimittanut sen tarjouksen AGRERille toista arviointimenettelyä varten. Sen lisäksi, että tällainen väite perustuu pelkkään olettamukseen, se on komission kannalta varsin epäuskottava, koska se ilmoitti 7.1.1998 päivätyllä kirjeellään kantajalle ja muille kyseisille tarjouksentekijöille, ettei se hyväksynyt minkäänlaista muutosta niiden tarjousten tekniseen osaan toista arviointimenettelyä varten, lukuun ottamatta muutoksia ensimmäisessä arviointimenettelyssä ehdotetun hankkeen toteuttamisesta vastaavan ryhmän kokoonpanoon.

198 Komissio vastasi 29.7.1998 päivätyssä kirjeessään vakuuttavalla tavalla kantajalle, että Portier'n osallistuminen molempiin arviointikomiteoihin selittyi sillä, että hän vastasi hankkeesta komission pääosaston 1 A "Poliittiset ulkosuhteet: Eurooppa ja uudet itsenäiset valtiot, yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka,

ulkomaanedustustot" osastolla C "Suhteet uusiin itsenäisiin valtioihin ja Mongoliaan".

199 Portier'n asenteesta kahdessa arviointimenettelyssä on jo todettu niitä koskevien pöytäkirjojen perusteella, että tämän arvioinnit eivät ilmentäneet epäsuosiollista ennakkokäsitystä kantajasta (ks. edellä 178 kohta). Komissio saattoi siten perustellusti hylätä kantajan tältä osin esittämät väitteet.

200 Toista arviointimenettelyä koskevasta pöytäkirjasta ilmenee Cherekaeviin kohdistetuista uhkaustoimista, joilla oli kantajan mukaan pyritty rajoittamaan hankkeen edunsaajan edustajan harkintavaltaa toisen arviointimenettelyn aikana, että kyseinen edustaja, Strekosov, antoi yli 6 pistettä enemmän kuin Cherekaev ensimmäisessä arviointimenettelyssä, mikä osoittaa hänen käyttäneen täysin vapaasti harkintavaltaansa. Strekosovin kantajalle antama pistemäärä oli myös selvästi korkeampi kuin hänen kuudelle muulle tarjoukselle antamansa pisteet, jotka vaihtelivat 43,10 ja 68,90 pisteen välillä. Komissio saattoi siten perustellusti hylätä kantajan tältä osin esittämät väitteet.

201 Koska kantajan edellä mainitut syytökset eivät ole osoittautuneet lainkaan perustelluiksi ja koska se ei ole esittänyt yhtään konkreettista todistetta tältä osin, komissio saattoi niin ikään perustellusti sivuuttaa täysin kantajan väitteen, jonka mukaan tarjouskilpailumenettelyn erityiset olosuhteet olisivat estäneet kahta riippumatonta asiantuntijaa arvioimasta sen tarjousta täysin puolueettomasti.

202 Toisen arviointimenettelyn mielivaltaisuudesta esitetyn väitteen osalta on todettava, että 4.3. ja 5.3.1998 pidetyn arviointikomitean kokouksen pöytäkirjasta ilmenee, että kyseisiä eri tarjouksia on tutkittu yksityiskohtaisesti ja arvioitu painottamalla teknistä laatua suhteessa hintaan. Tekninen arviointi on suoritettu

Tacis-asetuksen liitteessä III olevan 3 kohdan mukaisten tavanomaisten kriteerien perusteella (hankkeen toteuttamiseksi ehdotetut järjestelyt ja toimintasuunnitelma, ehdotetun henkilökunnan pätevyys sekä paikallisten yritysten ja asiantuntijoiden hyödyntäminen). Yksikään tässä pöytäkirjassa esitetty seikka ei ole omiaan herättämään komissiossa epäilyksiä toisen arviointimenettelyn lainmukaisuudesta.

203 Kantajan väitteitä sen maineen tahraamisesta ei ole tuettu yhdelläkään konkreettisella todisteella.

204 Johtopäätöksenä on todettava, että komissio toimi perustellusti vastatessaan kantajalle 29.7.1998, että "ei ole esitetty todisteita siitä, että toisen arviointimenettelyn lopputulos olisi perustunut ilmeisen vakavaan arviointi- tai menettelyvirheeseen" ja että kantajan 9.4.1998 päivätyssä kirjeessä esittämät väitteet puolueellisuudesta olivat "pelkkiä olettamuksia, joita ei ollut tuettu tosiseikoilla".

205 Edellä esitetyn perusteella kantajan väitteet, joiden mukaan komissio olisi rikkonut yleisten sääntöjen 23 artiklan 2 kohtaa, on hylättävä.

206 Kuudenneksi kantaja väittää, että "kohtuusperiaatetta ja hallinnollisen menettelyn avoimuuden periaatetta" on loukattu vakavalla tavalla, kun komissio ei ole 26.6.1998 tekemässään päätöksessä ilmoittanut kantajalle sen käytettävissä olevia muutoksenhakukeinoja ja kun komission edustaja, johon se otti elokuussa 1998 puhelimitse yhteyttä, kieltäytyi antamasta sille tällaista tietoa.

207 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa kuitenkin, että kantaja ei kiistä saaneensa komissiolta tarjouspyyntöä koskevan asiakirja-aineiston mukana jäl-

jennöstä yleisistä säännöistä, minkä osoittaa sitä paitsi sen 9.4.1998 päivätyssä kirjeessä oleva viittaus kyseisten sääntöjen 23 artiklan 2 kohtaan.

208 Kantaja tiesi siis juuri viimeksi mainitun artiklan perusteella, että sen oli mahdollista esittää komissiolle perusteltu pyyntö tarjouksensa uudelleen tutkimiseksi sen jälkeen, kun sille oli 26.6.1998 ilmoitettu komission päätöksestä tehdä sopimus AGRERin kanssa.

209 Kantaja myös käytti tätä mahdollisuutta toistaessaan 6.7.1998 komissiolle 9.4.1998 päivätyssä kirjeessään tarjouskilpailumenettelyn kulusta esittämänsä väitteet, jotka komissio perustellusti hylkäsi (ks. edellä 193—204 kohta) 29.7.1998 päivätyssä vastauksessaan.

210 Koska yhteisön oikeudessa ei ole nimenomaista säännöstä, yhteisön hallinto- tai oikeusviranomaisilla ei voida katsoa olevan yleistä velvollisuutta ilmoittaa yksityisille oikeussubjekteille niiden käytettävissä olevista muutoksenhakukeinoista eikä näiden käyttöedellytyksistä (asia C-153/98 P, Guérin automobiles v. komissio, määräys 5.3.1999, Kok. 1999, s. I-1441, 15 kohta).

211 Kantajan väite, jonka mukaan komissio on loukannut "kohtuusperiaatetta sekä hallinnollisen menettelyn avoimuuden periaatetta", koska se ei ole ilmoittanut 26.6.1998 tekemäänsä päätöstä vastaan käytettävissä olevista muutoksenhakukeinoista, on siis hylättävä.

212 Edellä esitetyn perusteella (134—211 kohta) kanneperusteen kolmas osa on hylättävä.

213 Näiden kanneperusteen kolmen osan tutkimisen jälkeen on vielä todettava, että kantaja korostaa kannekirjelmänsä II osan 3 kohdassa, että Van de Walle oli kahteen kertaan, touko- ja kesäkuussa 1996, tullut sen pääkonttoriin Bonniin saadakseen tarpeellisia tietoja hankkeen FD RUS 9603 sopimusehtojen laatimista varten. Istunnossa kantaja painotti tätä seikkaa vedoten Ochsin todistajankertomukseen ja kiisti Van de Wallen todistajankuulustelussaan antamat tiedot tämän yhteydenottojen lukumäärästä ja sisällöstä kyseisenä ajankohtana. Kantaja väittää kannekirjelmänsä samassa kohdassa vielä, että Van de Walle suositteli sille kahden edellä mainitun tapaamisen aikana yhteistyötä AGRERin kanssa, jotta ne voisivat esittää yhteisen tarjouksen hankkeen FD RUS 9603 tarjouskilpailumenettelyssä.

214 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa kuitenkin, että kantaja ei ole esittänyt mitään oikeudellista päätelmää näiden tosiseikkoja koskevien väitteidensä perusteella. Sen kannekirjelmän VII osassa, jossa se esittää yhden kanneperusteen kumoamisvaatimuksensa tueksi, ei viitata edellä mainittuihin väitteisiin. Näin ollen on todettava, että väitteet eivät ole riittävän täsmällisiä, ja ne on pelkästään siitä syystä hylättävä.

215 Kantaja kertoo kannekirjelmässään olevansa vakuuttunut myös siitä, että Van de Walle toimitti AGRERille jäljennöksen sen ensimmäistä arviointimenettelyä varten esittämän tarjouksen teknisestä osasta ja saattoi siten AGRERin etulyöntiasemaan toisessa arviointimenettelyssä.

216 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa kuitenkin, että kantaja ei ole tehnyt oikeudellisia päätelmiä tästäkään seikasta, jota ei mainita kannekirjelmän VII osassa kumoamisvaatimuksen tueksi esitettynä perusteluna. Kantajan väitettä ei ole myöskään tuettu yhdelläkään konkreettisella todisteella, joten sitä on pidettävä pelkkänä olettamuksena. Se on hylättävä myös epätäsmällisenä.

217 Kantaja väittää vielä kannekirjelmänsä V osan 2 kohdassa, ettei toisessa arviointimenettelyssä ole todellisuudessa arvioitu tarjousten laatua. Tämä on ainoa mahdollinen selitys sille, että sen tarjousta, joka arvioitiin ensimmäisessä arviointimenettelyssä parhaaksi ja jota oli teknisesti vielä parannettu ennen toista arviointimenettelyä, ei arvioitu uudelleen ensimmäiseksi viimeksi mainitun menettelyn päättyessä. Vastauskirjelmässään kantaja esittää useita seikkoja, joilla se pyrkii osoittamaan, että sen tarjous oli AGRERin tarjousta parempi, ja se väittää lisäksi, että AGRERin valinta hankkeen FD RUS 9603 tarjouskilpailun voittajaksi oli mielivaltaista. Kyseinen yritys on kantajan mukaan osoittautunut kykenemättömäksi kyseisen hankkeen toteuttamiseen. Lisäksi on ilmennyt, ettei se ole pystynyt toteuttamaan sille vuonna 1996 uskottua hanketta FD UK 9301 Ukrainassa, mitä Euroopan yhteisöjen tilintarkastustuomioistuin on arvostellut.

218 Tältä osin on jälleen todettava, että kantaja ei ole esittänyt oikeudellisia päätelmiä näistä tosiseikkoja koskevista väitteistään, joihin ei ole vedottu kannekirjelmän VII osassa yhden kumoamisperusteen tueksi. Nämä väitteet eivät siten ole riittävän täsmällisiä.

219 Joka tapauksessa, kuten edellä on jo todettu (ks. 202 kohta), 4.3. ja 5.3.1998 pidetyn arviointikomitean kokouksen pöytäkirjasta ilmenee, että esitettyjä eri tarjouksia on tutkittu yksityiskohtaisesti perinteisesti alalla sovellettujen teknisten ja taloudellisten kriteerien perusteella. Mikään seikka tässä pöytäkirjassa ei anna aihetta epäillä toisen arviointimenettelyn lainmukaisuutta.

220 Vaikka oletettaisiinkin, että kantaja paransi tarjouksensa joitakin teknisiä seikkoja sopimusehdoissa vahvistettuihin kriteereihin nähden komission 1.10.1997 päivätyn kirjeen jälkeen, se, ettei sen tarjousta pidetty parhaana toisen arviointimenettelyn päättyessä, kuten ensimmäisen menettelyn jälkeen, osoittaa vain sen, että nämä kaksi arviointikomiteaa ovat arvioineet asiaa eri tavoin, mikä selittyy väistämättä sillä, että jälkimmäisessä arviointikomiteassa oli eri jäseniä kuin ensimmäisessä, mikä ei merkitse menettelyvirhettä.

221 Ilman, että olisi tarpeen lausua siitä, voidaanko kantajan vastauskirjelmässään esittämät väitteet, joilla se pyrkii osoittamaan tarjouksensa olleen AGRERin tarjousta parempi ja AGRERin valinnan kyseisen hankkeen tarjouskilpailun voittajaksi olleen mielivaltaista, ottaa tutkittavaksi työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan perusteella, on huomattava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi harjoittamansa toimivallan perusteella toimia asianomaisen yhteisön toimielimen sijasta tai osoittaa sille määräyksiä eli tässä tapauksessa määräystä sopimuksen tekemisestä kantajan kanssa (ks. edellä 83—86 kohta).

222 Kantaja ei voi myöskään vedota tehokkaasti sellaisiin olosuhteisiin, jotka ovat myöhemmältä ajalta kuin komission päätös tehdä sopimus AGRERin kanssa, riitauttaakseen tämän päätöksen laillisuuden. Kyseisen päätöksen laillisuutta tutkittaessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi ottaa huomioon vain sellaiset olosuhteet, jotka olivat komission tiedossa sen päätöksenteon ajankohtana. AGRERin edellytykset kyseisen hankkeen täytäntöönpanoon eivät siten kuulu tällaisen tutkimuksen piiriin.

223 Kantaja ei voi myöskään vedota tehokkaasti väitteeseen, jonka mukaan AGRER ei olisi pannut hanketta FD UK 9301 täytäntöön. Vaikka väite oletettaisiin perustelluksi, tällaisella seikalla ei ole merkitystä arvioitaessa komission hankkeen FD RUS 9603 tarjouskilpailusta tekemän päätöksen lainmukaisuutta.

224 Näin ollen kantajan edellä 217 kohdassa esittämät väitteet on hylättävä.

225 Edellä olevan tutkimuksen perusteella (89—224 kohta) kanneperuste, joka koskee tarjouspyyntömenettelyä koskevien sääntöjen rikkomista ja reilun kilpailun periaatteen loukkaamista, on hylättävä.

226 Tästä syystä vaatimukset 26.5.1998 tehdyn komission päätöksen kumoamisesta on hylättävä.

Vahingonkorvausvaatimus

227 Kantaja väittää vahingonkorvausvaatimuksensa tueksi, että komissio on järjestänyt hanketta FD RUS 9603 koskevan tarjouskilpailun lainvastaisesti.

228 Vahingonkorvausvaatimusta tutkittaessa käy kuitenkin ilmi, että komissio ei ole toiminut hanketta FD RUS 9603 koskevan tarjouskilpailun aikana virheellisesti siten, että se voisi joutua vastuuseen kantajaan nähden.

229 Vahingonkorvausvaatimus on siten hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

230 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian ja komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, kantaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Vaatimukset siitä, että komissio tekisi kantajan kanssa sopimuksen hankkeen FD RUS 9603 toteuttamisesta, jätetään tutkimatta.**

2) **Muilta osin kanne hylätään perusteettomana.**

3) **Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Lenaerts Azizi Jaeger

Julistettiin Luxemburgissa 24 päivänä helmikuuta 2000.

H. Jung K. Lenaerts

kirjaaja kolmannen jaoston puheenjohtaja